

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Finanční hospodaření územně samosprávného celku
– Horní Město**

Bc. Milena Rygelová

© 2017 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka práce: Bc. Milena Rygelová
Studijní program: Hospodářská politika a správa
Obor: Veřejná správa a regionální rozvoj

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ing. Karel ŠrédI, CSc.
Garantující pracoviště: Katedra ekonomických teorií
Jazyk práce: Čeština

Název práce: **Finanční hospodaření územně samosprávného celku - Horní Město**

Název anglicky: **Financial management of a local government unit - Horní Město**

Cíle práce: Hlavním cílem diplomové práce je zhodnotit vývoj hospodaření vybrané obce Horní Město v období let 2011 - 2015. Zjistit, zda byly finanční prostředky využity efektivně a popřípadě poukázat na možné problémy v hospodaření. Dalším cílem bude zjistit, jestli je v obci nějaká zadluženost, případně jaká je její výše v uvedeném období, dále zjistit stav příjmů a výdajů a zhodnotit způsob financování. Na základě zjištěných údajů a výsledků hodnocení bude navrženo případné doporučení, které by vedlo ke zlepšení hospodaření vybrané obce.

Metodika: V teoretické části bude využito odborných publikací, internetových zdrojů, literárních pramenů, platných právních předpisů a vyhlášek České republiky. Podklady pro hodnocení budou čerpány hlavně z údajů a dat poskytnutých přímo z obecního úřadu Horní Město, z webových stránek obce a jiných dostupných materiálů. Hlavní metodou hodnocení bude srovnávací analýza. Každý rok bude nejprve analyzován samostatně a následně bude porovnáno hospodaření obce v časovém úseku pěti let (2011 - 2015).

Doporučený rozsah práce: 60 - 80 stran

Klíčová slova: veřejná správa, územní samosprávný celek, rozpočet, příjmy, výdaje, financování, hospodaření

Doporučené zdroje informací:

1. OCHRANA, F. MAAYTOVÁ, A. PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8.
2. PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
3. PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
4. REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.

Předběžný termín obhajoby: 2017/18 ZS - PEF (únor 2018)

Elektronicky schváleno: 7. 10. 2016
doc. PhDr. Ing. Lucie Severová,
Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 24. 10. 2016
Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci "Finanční hospodaření územně samosprávného celku – Horní Město" vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24.11.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Ing. Karlu Šrédlovi, CSc., vedoucímu diplomové práce za jeho vstřícný přístup, čas věnovaný mojí práci, za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi byly poskytnuty při psaní diplomové práce. Děkuji starostce obce Horní Město paní Evě Machové, která mi poskytla hodnotné informace a materiál o obci. Dále děkuji celé mojí rodině za trpělivost a podporu při mém studiu.

Finanční hospodaření územně samosprávného celku – Horní Město

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na zhodnocení vývoje hospodaření obce Horní Město v období let 2011–2015, na analýzu rozpočtů obce v každém roce zvlášť, a také na rozbor příjmů a výdajů obce za každý rok zvlášť. Aby bylo hospodaření vybrané obce vypovídající, budou použity výpočty některých finančních ukazatelů. V teoretické části budou pro vysvětlení problému a popis pojmů souvisejících s veřejnou správou, veřejnými financemi a samosprávou využity odborné publikace a legislativní předpisy. Samostatně bude popsán územně samosprávný celek (obec), orgány obce, rozpočet obce a vysvětleno, odkud přicházejí do rozpočtu peníze – příjmy, a na co obec peníze používá – výdaje. V úvodu praktické části bude zpracována monografie obce Horní Město a její administrativní zařazení. V práci bude rozpracováno hospodaření vybrané obce pomocí porovnání rozpočtů za sledované roky. Srovnávací metodou budou obdobně porovnány příjmy a výdaje vybrané obce za roky 2011 až 2015 a pro dokreslení situace budou vypočteny vybrané finanční ukazatele hospodaření obce Horní Město. Na základě zjištěných poznatků bude obci navrženo případné doporučení pro zlepšení hospodaření.

Klíčová slova: veřejná správa, územní samosprávný celek, rozpočet, příjmy, výdaje, financování, hospodaření

Financial management of local government unit – Horní Město

Abstract

This thesis describes the evaluation of management development in the City, the analysis of 2011–2015 budgets each year, and also the analysis of revenue and expenditure for each year separately. The extent that the management will be used calculations of certain indicators. In the theoretical part for explanation and description of the terms related to public administration, public finances and government used professional publications and legislative provisions. Local government unit will be described separately (municipality), municipalities, and explained where the revenue budget money, and the money used. The practical part of the monograph will be processed the city and its administrative status. In the management work will be developed by comparing the budgets over the years. The method will be similarly compared the community revenue and expenditure for the years 2011 to 2015 to illustrate the situation will be calculated and selected financial indicators management of the Upper Town. On the basis of the proposed knowledge will any recommendations for improving management.

Keywords: public administration, local government unit, budget, receipt, expense, financing, management

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska.....	15
3.1 Veřejná správa.....	15
3.2 Veřejné finance	17
3.3 Veřejné statky.....	18
3.4 Samospráva	19
3.5 Obec	20
3.5.1 Působnost obce	20
3.5.2 Orgány obce.....	22
3.5.3 Majetek obce.....	24
3.5.4 Rozpočet obce.....	26
3.5.4.1 Principy obecních rozpočtů	27
3.5.4.2 Funkce obecních rozpočtů	27
3.5.4.3 Typy obecních rozpočtů.....	28
3.5.4.4 Struktura obecních rozpočtů	29
3.5.4.5 Rozpočtový proces.....	30
3.5.5 Příjmy obecního rozpočtu	31
3.5.6 Výdaje obecního rozpočtu	36
4 Vlastní práce.....	39
4.1 Obec Horní Město	39
4.1.1 Historie obce	40
4.1.2 Území obce	41
4.1.3 Obyvatelstvo Horního Města	41
4.1.4 Orgány obce.....	42
4.1.5 Organizace v obci	43
4.2 Majetek obce Horní Město.....	44
4.3 Rozpočty obce.....	46
4.4 Příjmy obecního rozpočtu	48
4.4.1 Příjmy daňové.....	49
4.4.2 Příjmy nedaňové	50
4.4.3 Příjmy kapitálové.....	51

4.4.4	Přijaté transfery	51
4.5	Výdaje obecního rozpočtu.....	53
4.5.1	Výdaje běžné.....	54
4.5.2	Výdaje kapitálové	55
4.6	Ukazatele finanční situace obce	56
4.6.1	Finanční síla obce	56
4.6.2	Ukazatelé likvidity	59
4.6.3	Ukazatel celkové zadluženosti.....	61
4.6.4	Koeficient samofinancování	63
4.6.5	Ukazatel dluhové služby	64
5	Výsledky analýzy	66
6	Závěr	68
7	Seznam použitých zdrojů.....	70
8	Přílohy	72

Seznam příloh

Příloha 1:	Výpočet ukazatele dluhové služby	72
Příloha 2:	Foto Památný kříž s nápisy na hřbitově v Horním Městě	74
Příloha 3:	Schéma rozpočtového určení daní 2017	75
Příloha 4:	Výpočet bazického indexu, řetězového indexu, indexu tempa přírůstku	76

Seznam obrázků

Obrázek 1:	Zařazení veřejného sektoru do národního hospodářství	15
Obrázek 2:	Zařazení veřejných financí – vědní disciplíny	18
Obrázek 3:	Zařazení územní samosprávy	22
Obrázek 4:	Zařazení obecního rozpočtu do rozpočtové soustavy ČR	26
Obrázek 5:	Příjmy územního rozpočtu	35
Obrázek 6:	Pohled na hornický vozík při vjezdu do obce	40

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Pohledy na veřejný sektor	16
Tabulka 2:	Schéma běžného obecního rozpočtu	30
Tabulka 3:	Vývoj počtu obyvatel, obyvatel ve věku 15-64 let, obyvatel nad 65 let	41
Tabulka 4:	Podrobný přehled vývoje počtu obyvatel	42
Tabulka 5:	Struktura majetku obce v letech 2010 až 2015	44
Tabulka 6:	Schválené roční rozpočty obce v letech 2010 až 2015	46
Tabulka 7:	Celkové příjmy obce v letech 2010 až 2015	48
Tabulka 8:	Skutečné daňové příjmy obce v letech 2010 až 2015	49
Tabulka 9:	Skutečné nedaňové příjmy obce v letech 2010 až 2015	50
Tabulka 10:	Kapitálové příjmy obce v letech 2010 až 2015	51
Tabulka 11:	Přijaté transfery obce v letech 2010 až 2015	52
Tabulka 12:	Celkové skutečné výdaje obce v letech 2010 až 2015	53
Tabulka 13:	Celkové běžné výdaje obce v letech 2010 až 2015	54
Tabulka 14:	Celkové kapitálové výdaje obce v letech 2010 až 2015	55
Tabulka 15:	Daňové příjmy na jednoho obyvatele obce v letech 2010 až 2015	56
Tabulka 16:	Celkové příjmy na jednoho obyvatele obce v letech 2010 až 2015	57
Tabulka 17:	Celkové výdaje na jednoho obyvatele obce v letech 2010 až 2015	57
Tabulka 18:	Celková likvidita obce v letech 2010 až 2015	59
Tabulka 19:	Celková zadluženost obce v letech 2010 až 2015	61
Tabulka 20:	Koeficient samofinancování obce v letech 2010 až 2015	63
Tabulka 21:	Ukazatel dluhové služby obce v letech 2010 až 2015	64

Seznam grafů

Graf 1:	Saldo příjmů a výdajů běžného roku obce v letech 2010 až 2015	47
Graf 2:	Finanční síla obce v letech 2010 až 2015	58

1 Úvod

Významnou částí národního hospodářství je veřejný sektor. Vzájemnou existenci veřejného a soukromého sektoru nazýváme smíšenou ekonomikou. Veřejná správa je tvořena státní správou a samosprávou, a představuje řízení veřejného sektoru. Veřejná správa hospodaří s veřejnými financemi, a to v řádech sta miliard. Jelikož veřejné finance hospodaří převážně s penězi daňových poplatníků, mělo by být financování veřejné správy efektivní. Ekonomové musí řešit problémy veřejných financí, jak efektivně řídit veřejný sektor, jak správně vymezit kompetence nebo jaké optimální postupy zvolit. Řeší problémy zásadní i podružné, ale na mnoho otázek v rámci veřejných financí nelze najít jen jednu odpověď, a to odpověď ani jednoznačnou ani jednoduchou¹.

Veřejné finance jsou specifické finanční vztahy a operace, které probíhají mezi orgány a institucemi veřejné správy a občany, domácnostmi, firmami, neziskovými organizacemi apod. Všechny tyto složité vztahy probíhají v rámci daného ekonomického systému. Státní správa a její orgány přesouvají své kompetence na místní správu a samosprávu, která zabezpečuje veřejné statky, poskytuje peníze na různé transfery a stimuluje subjekty k určitému chování prostřednictvím daní, dotací nebo ukládáním sankcí. Aby mohly být uvedené činnosti profinancovány, vzniká veřejná rozpočtová soustava. Jejím hlavním úkolem je vytvořit dostatečný objem veřejných příjmů v rámci státního, regionálního nebo obecního rozpočtu k profinancování veřejných výdajů.²

Základní jednotkou veřejné správy je obec, jedná se o územně samosprávný celek základního stupně. Obec je také právnickou osobou, která vlastní majetek a je povinna o svém majetku účtovat, vystupuje samostatně v právních vztazích a z nich nese odpovědnost. Dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“), je obec vymezena jako společenství občanů a tvoří územní celek, který

¹ NAHODIL F. a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*, s. 12

² HAMERNÍKOVÁ B., MAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 11

je vymezen hranicí území obce. Obce pečují o všestranný rozvoj svého území, o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů, chrání veřejný zájem³.

Když se řekne obec, každý si představí něco jiného: vesnici, rodinný domek, souseda, nedělní kávu v zahradním altánu, ale také chodníky, zastávky veřejné dopravy, hřiště pro děti nebo placení daně z nemovitosti nebo placení poplatku za psa apod. V České republice je kolem 6 258 obcí. Každá vesnice je obcí. Každá obec, která má přinejmenším 3 000 obyvatel je městem. Obec, která se svou velikostí a svým významem řadí mezi obec a město, je nazývána městysem nebo také městečkem. Celý život jsme ovlivněni činností státu, veřejné správy a jejich orgánů a institucí. Veřejný sektor je všudypřítomný a dotýká se stále nás všech, na každém kroku a při každé životní příležitosti.

Hospodaření obce se tedy týká a ovlivňuje každého občana, který v obci žije, na straně jedné. Na druhé straně, každodenní život všech občanů v obci má vliv na vývoj příjmů obce a tím na celkovou ekonomiku obce, má vliv na spokojený život občanů v obci a tím na další rozkvět obce. S přihlédnutím k výše uvedenému je tedy potřebné, aby se každý občan, když ne přímo angažoval na chodu místní správy, tak alespoň aby se zabýval činností orgánů samosprávy a tvořil tzv. „zpětnou vazbu“ těmto orgánům.

³ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §2

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Předmětem a hlavním cílem této diplomové práce bude zhodnotit hospodaření obce Horní Město. Hodnocení hospodaření obce bude provedeno na základě analýzy rozpočtů, které představují bilanci příjmů a výdajů vybrané obce v daném rozpočtovém roce.

Pro zhodnocení hospodaření obce, bude nutné porovnat meziroční změny příjmů a výdajů v časové řadě v každém roce tak, že bude provedena analýza příjmové a výdajové stránky pomocí bazického indexu, řetězového indexu a koeficientu přírůstku za každý sledovaný rok obce Horní Město.

Aby byla efektivita hospodaření obce vypovídající, budou v předkládané práci analyzovány vybrané základní finanční ukazatele, protože jen porovnání struktury rozpočtů by bylo nedostačující. Efektivitu hospodaření nelze určit jen na základě srovnání příjmů a výdajů.

Pozornost byla zaměřena na hospodaření obce v letech 2011–2015. Zjištěné údaje a výsledky hodnocení hospodaření obce, budou komparovány s danými ukazateli z literatury. Bude navrženo doporučení, které by vedlo ke zlepšení hospodaření vybrané obce Horní Město.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Ke zpracování teoretické části, kde je vysvětleno několik pojmů souvisejících s daným tématem, bylo využito především studia odborné literatury. Použitá literatura je zaměřena na veřejnou správu, veřejné finance, rozpočet obce, samotnou obec a její orgány. Se stejnou tematikou byly vyhledávány zdroje na internetu, v zákonech a platné legislativě České republiky.

Na základě teoretických poznatků získaných z odborné literatury, dostupných zdrojů a zpracovaných materiálů získaných přímo z obce, je rozvedena druhá, praktická část práce. Úvod praktické části je věnován samotné obci Horní Město a základním údajům o ní. Nedílnou a důležitou součástí pro zpracování praktické části jsou informace a materiály získané přímo od starostky obce Horní Město. V této části diplomové práce bude zjištěno, zda obec efektivně hospodaří se svými i se svěřenými prostředky.

Pro vybrané období 2011 až 2015 bude zpracována analýza rozpočtu sledované obce. Dále budou zjištěny výsledky podrobné analýzy příjmů a výdajů rozpočtu, formou časových řad budou vypočteny tokové absolutní ukazatele: bazický index, řetězový index a koeficientu přírůstku. Rok 2010 je v tomto případě brán jako výchozí rok. Zakončením praktické části je výpočet vybraných základních finančních ukazatelů, jako je ukazatel běžné likvidity, koeficient samofinancování, přepočet příjmů a výdajů na jednoho obyvatele obce, ukazatel celkové zadluženosti a ukazatel dluhové služby.

Syntézou a sumarizací informací a získaných poznatků je v závěru práce zhodnoceno hospodaření obce Horní Město ve sledovaném období 2011–2015 a je navrženo doporučení vedoucí k efektivnějšímu hospodaření vybrané obce.

3 Teoretická východiska

V kapitole teoretická východiska jsou objasněny pojmy veřejná správa, veřejné finance a veřejný statek. Jsou zde vysvětleny základní znaky územní samosprávy. Pozornost pak je věnována především obci a jejím základním znakům. Dále zde jsou popsány, jaké jsou orgány obce, co patří do majetku obce, z jakých zdrojů může být obec financována, co je rozpočet obce a jaký může být, blíže jsou popsány příjmová a výdajová stránka rozpočtu.

3.1 Veřejná správa

Pojem veřejná správa se dá vysvětlit z několika pohledů a hledisek. Dle principu financování řadíme veřejný sektor do tzv. neziskového (netržního) sektoru, který je společně s tržním (ziskovým) sektorem součástí celého národního hospodářství, zařazení do národního hospodářství je znázorněno na následujícím obrázku č. 1.⁴

Obrázek 1: Zařazení veřejného sektoru do národního hospodářství

Zdroj: Vlastní zpracování podle: REKTOŘÍK, J. a kolektiv, *Organizace neziskového sektoru základy ekonomiky, teorie a řízení*, s. 13

Z institucionálního a organizačního hlediska má veřejný sektor formu veřejné správy. Můžeme ho definovat jako podsystém smíšené ekonomiky a charakteristickým rysem je pro něj to, že je založen na společném vlastnictví, rozhoduje se v něm veřejnou volbou.

⁴ REKTOŘÍK, J. a kolektiv, *Organizace neziskového sektoru základy ekonomiky, teorie a řízení*, s. 15

Obecným kritériem rozhodování je veřejný zájem.⁵ Z uvedeného vymezení veřejného sektoru je zřejmé, že se jedná o složitý společenský jev, proto na něj máme několik pohledů, jak ukazuje tabulka č. 1.

Tabulka 1.: Pohledy na veřejný sektor (VS)

POHLED	VÝSLEDEK
SYSTÉMOVÝ	VS je podsystémem smíšené ekonomiky.
SPRÁVNÍ	VS je spravován veřejnou správou, kterou tvoří podsystém státní správy a podsystém samosprávy.
INSTITUCIONÁLNÍ	Ve VS je existence dvou základních druhů institucí: státní (např. ministerstva) a samosprávné.
DLE VLASNICTVÍ	Ve VS existuje veřejné vlastnictví: státní a samospráv (samosprávné celky, obce).
DLE ROZHODOVÁNÍ	Kritériem rozhodování ve VS je veřejný zájem.
DLE FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÝCH AKTIVIT	Financování veřejných aktivit je realizováno ze soustavy veřejných rozpočtů (částečně nebo úplně).

Zdroj: Vlastní zpracování podle: MAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 17

Veřejný sektor bereme jako nedílnou součást každé moderní ekonomiky, která je založená na tržním principu. Tento sektor na úrovni centrální, regionální nebo místní zahrnuje organizace a instituce zabývající se poskytováním určitých statků nebo redistribucí veřejných financí. Charakteristickým rysem organizací veřejného sektoru je fakt, že jsou financovány z veřejných prostředků (částečně nebo úplně) a jsou napojeny na veřejnou rozpočtovou soustavu. Činnost veřejného sektoru je ovlivněna veřejnou politikou a jejími částmi (politika zdravotní, sociální, dopravní atd.)⁶

⁵ MAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 17

⁶ NAHODIL F. a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*, s. 16

3.2 Veřejné finance

Termínem veřejné finance jsou označovány finanční vztahy a specifické operace, které probíhají v rámci celého ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy na jedné straně a mezi ostatními subjekty na druhé straně. Tyto ostatní subjekty tvoří občané, domácnosti, firmy, neziskové organizace apod.⁷

Veřejné finance zkoumají problematiku, která se týká určité části společenských problémů a to ekonomických problémů. Z vybraných ekonomických problémů je předmětem výzkumu ten, který se týká otázek veřejného financování a problémů souvisejících s financováním veřejného sektoru. Veřejné finance patří, jako vědní disciplína, do systému věd ekonomických a věd o společnosti, jak ukazuje obrázek č. 2.⁸ Zkoumání ekonomických jevů může být buď na základě pozitivního (nenormativního) přístupu, výsledkem je deskripce zkoumaného jevu bez jakéhokoliv hodnocení.

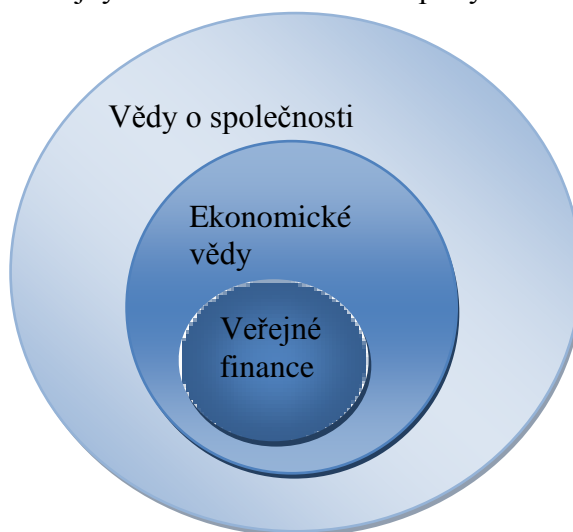
V praxi jsou ale problémy veřejných financí obvykle řešeny na základě opačného přístupu, normativního. Přístupy normativní povahy se projevují jako nesoulad mezi liberalisty, kteří uplatňují malé zdanění, nízké výdaje tzv. nerozsáhlé veřejné finance, a mezi socialisty, kteří prosazují protikladný názor. To vše má vliv na veřejné finance a na činnost aktérů, kterými jsou Parlament ČR, vláda, ministerstva, zastupitelstva samospráv a nezávislé kontrolní orgány. Mezi nezávislé kontrolní orgány patří hlavně Nejvyšší kontrolní úřad, který má za úkol kontrolovat státní veřejné finance a to především výdaje ze státního rozpočtu, státní veřejné zakázky a příjmy z prodeje majetku státu.⁹

⁷ HAMERNÍKOVÁ B., MAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 11

⁸ MAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 14

⁹ MAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 20

Obrázek 2: Zařazení veřejných financí - vědní disciplíny.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: MAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 15

3.3 Veřejné statky

Mezi základní úkoly státu patří zajišťování veřejných statků pro své občany (soudní systém, národní obrana). Veřejný statek je definován jako výrobek nebo služba, které splňují alespoň částečně dva znaky: nezmenšitelnost a nevyloučitelnost. Nezmenšitelný statek je ten, jehož dostupnost se pro druhé občany nesnižuje tím, že ho užívá i někdo další. Nevyloučitelný statek je takový, u kterého je těžké nebo hodně nákladné, vyloučit občana, který za statek nezaplatil.¹⁰

Veřejné statky ovšem nezajišťuje výlučně jen stát, ale mnoho veřejných statků běžně poskytuje také soukromý sektor, který řeší základní otázku, jak zajistit jejich financování. Soukromý sektor tyto situace řeší např. financováním z darů, vývojem nových zařízení, která umí vyloučit neplatiče ze spotřeby nebo uzavíráním různých kontraktů a smluv zajišťujících např. bezpečnostní služby nebo požární ochranu občanů přímo v obci nebo v regionu. Takový soukromý sektor potom funguje jako běžná místní samospráva¹¹.

¹⁰ FRANK R.H., BERNENKE B.S., *Ekonomie*, s. 379

¹¹ FRANK R.H., BERNENKE B.S., *Ekonomie*, s. 386

Veřejné statky nejsou veřejnými kvůli způsobu financování a zabezpečování produkce nebo poskytování pro občany, ale jsou veřejnými statky pro svou specifickou spotřebu a spotřební charakteristiky, proto se nazývají též statky kolektivní nebo statky kolektivní spotřeby.¹²

3.4 Samospráva

Základem společnosti byla a je obec. V novověku je obec charakterizována jako základní stupeň územní samosprávy, v ČR je to základní územní samosprávný celek (ZÚSC), který zabezpečuje pro své občany některé služby, jako jsou veřejné statky nebo služby většinou lokálního charakteru v rámci lokálního veřejného sektoru.¹³

Územní samospráva je chápána jako forma veřejné vlády a veřejné správy na určitém lokálním území tzn., že samostatně spravuje věci veřejné na území menším než je stát, na základě určitých ekonomických podmínek a stanovené působnosti, kterou jí postupuje stát. Stát uznává schopnost územní samosprávy jako nestátního subjektu, který na svém území spravuje věci veřejné. Samospráva je prováděna určitou rozhodovací schopností, kterou jsou podzákonné předpisy nazývané obecně závazné vyhlášky. Stát předává samosprávě (obci) část veřejné správy,¹⁴ v ČR plní územní správa i tzv. přenesenou funkci. V rámci výkonu přenesené státní správy, využívá donucovacích prostředků a sankčních opatření.

Pro Českou republiku platí, že obec v přenesené působnosti vydává tzv. nařízení obce. Základní principy územní samosprávy, míru rozhodovací autonomie, kompetence a také odpovědnost stanoví Ústava České republiky, Hlava 7, článek 99-105.¹⁵ Činnost územní samosprávy plní hlavně funkci alokační, která souvisí se zabezpečováním čistých i smíšených statků. Samospráva zajišťuje hlavně lokální a regionální veřejné statky a tyto

¹² HAMERNÍKOVÁ B., MAAJTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 55-57

¹³ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 19

¹⁴ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 36

¹⁵ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 37

statky produkuje prostřednictvím svých neziskových organizací nebo je zajišťuje pomocí veřejných zakázek u soukromých subjektů.¹⁶

3.5 Obec

Obec je vymezena zákonem o obcích jako základní samosprávné společenství občanů, tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Z pohledu hospodaření je pak důležité, že je obec veřejnoprávní korporací a má vlastní majetek. Ve všech právních vztazích vystupuje svým jménem a také nese odpovědnost, která vyplývá z těchto vztahů. Obec má za úkol pečovat o všestranný rozvoj svého území a uspokojovat potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů též chrání veřejný zájem.¹⁷

3.5.1 Působnost obce

Z výše uvedeného vyplývá, že územní samospráva v České republice pracuje na tzv. kombinovaném neboli smíšeném principu, kdy obecní samospráva souběžně vykonává dva druhy činností,¹⁸ nazýváme ji jako přenesenou působnost a samostatnou působnost.

Přenesená působnost: tato funkce znamená, že jde o výkon státní správy, kterou stát pověřuje územní samosprávu. Plnění této funkce kontroluje stát a rozsah této působnosti je vymezen legislativou.¹⁹ Jde o aktivity, které obce vykonávají jménem státu, nikoli svým jménem. Za kvalitu výkonu těchto činností odpovídá stát a obec musí respektovat jeho

¹⁶ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 204

¹⁷ Zákon 128/2000 Sb., o obcích § 1, § 2, § 3

¹⁸ CÍSAŘOVÁ E., PAVEL J., *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*, s. 20

¹⁹ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 22

vůli. Stát si od obcí tyto služby objednává, a proto by obcím na tyto činnosti, měl poskytnout i dostatečné finanční prostředky. Příklady činností obce:

- Vydávání nařízení obce, ochrana přírody a ovzduší;
- Projednávání přestupků, rozhodování o místních komunikacích.

Samostatná působnost: jde o funkci hlavní – vlastní. Samospráva se uskutečňuje prostřednictvím řady vztahů (ekonomických, politických, kulturních a jiných), které jsou založeny na vymezené rozhodovací autonomii dané zákonem a na odpovědnosti. Do výkonu samosprávné funkce může stát zasahovat pouze omezeně a to jen tak, jak mu to umožňuje legislativa. Obce si samy spravují svoje záležitosti a záležitosti svých členů. Obce jednájí jménem svým a vlastní účet.²⁰ Příklady:

- Hospodaření obce, zřizování a řízení organizačních složek;
- Ukládání pokut za správní delikty, agenda místních poplatků, atd.

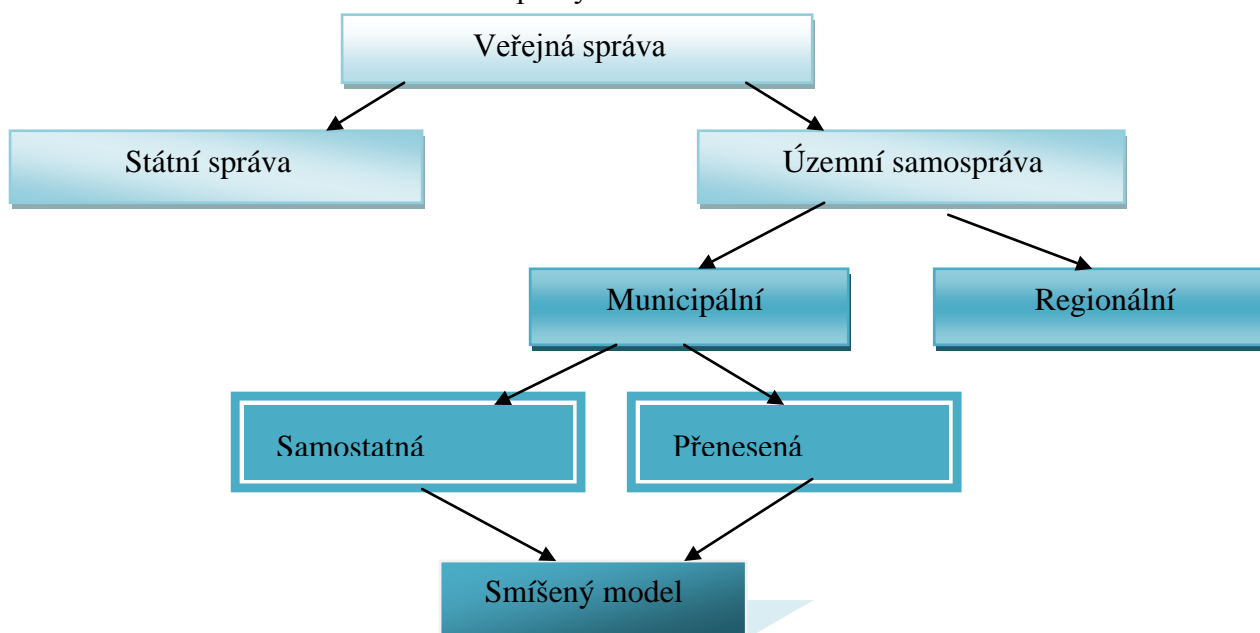
Specifickou skupinou obcí jsou tzv. obce s **rozšířenou přenesenou působností**. Tuto působnost vykonávají větší obce, na které byla přenesena část pravomocí zrušených okresních úřadů. Tyto obce proto vykonávají činnost pro několik obcí ve svém okolí zároveň.²¹ Příkladem činnosti obce je:

- Vydávání občanských a řidičských průkazů, sociálně právní ochrana dětí;
- Zajišťování obce na zvláštní situace, obecní policie, atd.

²⁰ CÍSAŘOVÁ E., PAVEL J., *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*, s. 20

²¹ CÍSAŘOVÁ E., PAVEL J., *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*, s. 21

Obrázek 3: Zařazení územní samosprávy.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 37

3.5.2 Orgány obce

Orgány obce můžeme členit na tři základní typy – orgány volené, výkonné a poslední skupinu tvoří orgány poradní a kontrolní.

Volným orgánem v každé obci je **zastupitelstvo**. Zastupitelstvo je složeno ze zastupitelů, což jsou volení občané dané obce. Počet zastupitelů v obci je dán dvěma parametry a to počtem obyvatel v obci a velikostí územního obvodu. Počet volených občanů do zastupitelstva je vždy lichý a u obcí o velikosti do 500 obyvatel může mít zastupitelstvo 5 až 15 členů. U velkých obcí nad 150 tis. obyvatel zastupuje obyvatele 35 až 55 zvolených občanů.²² Rozhodující pro stanovení počtu členů zastupitelstva obce je počet obyvatel k 1. lednu roku, v němž se konají volby.²³ Zastupitelstvo obce plní činnosti a rozhoduje o věcech v samostatné působnosti obce. U přenesené působnosti vydává

²² HORZINKOVÁ E., NOVOTNÝ V., *Základy organizace veřejné správy v ČR*, s. 165

²³ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §68

nařízení v těch obcích, kde se nezřídila rada. Mezi jeho hlavní činnosti patří mimo jiné schvalování územního plánu obce, z pohledu hospodaření jeho nejdůležitější funkcí, kterou vykonává pro obec, je schvalování rozpočtu obce a závěrečného účtu. Zřizuje trvalé i dočasné peněžní fondy obce, zřizuje i ruší městskou policii a také příspěvkové organizace. Dále řeší uzavírání smluv o poskytnutí úvěru, půjčky nebo dotace. Zastavení movitých věcí a zřízení věcného břemene na těchto věcech, nabytí nebo převod nemovitostí, převod bytů²⁴ atd.

Mezi výkonné orgány řadíme **radu obce**. Ze svého středu ji volí zastupitelstvo obce, jejím členem je také starosta. V obcích, kde zastupitelstvo nemá alespoň 15 členů, se rada nevolí a její pravomoci pak vykonává starosta. Počet členů je vždy lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů. Rada obce zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce, ve věcech samostatné působnosti ukládá pokuty²⁵ atd.

Starosta: starostu a místostarostu (místostarosty) volí ze svých členů zastupitelstvo obce. Starosta zastupuje obec navenek, odpovídá za včasný audit hospodaření obce za minulý rok, svolává a řídí zasedání zastupitelstva rady obce²⁶ atd. Starosta a místostarosta podepisují společně právní předpisy obce. Jestliže v obci nepůsobí tajemník, potom starosta vykonává funkci zaměstnavatele pro zaměstnance obecního úřadu.²⁷

Obecní úřad: obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník (pokud je funkce zřízena) a zaměstnanci obce. Může se členit na jednotlivé úseky činnosti, na odbory a oddělení, je to závislé na velikosti obce.²⁸ Hlavní náplní obecního úřadu je výkon přenesené působnosti podle zákona, s výjimkou věcí, které jsou svěřeny do působnosti jiného orgánu obce.²⁹

²⁴ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §67

²⁵ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §99

²⁶ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §103

²⁷ HORZINKOVÁ E., NOVOTNÝ V., *Základy organizace veřejné správy v ČR*, s. 174

²⁸ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §109

²⁹ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §61

Tajemník: není-li jmenován, jeho funkci přebírá starosta obce. Jeho úkolem je uzavírání nebo ukončování pracovních poměrů se zaměstnanci obce, vydává spisový, skartační a pracovní řád obecního úřadu. Mimo jiné také stanovuje platy zaměstnanců úřadu.

Poradní a kontrolní orgány: zastupitelstvo zřizuje jako své iniciativní orgány **výbory:** vždy je zřízen finanční a kontrolní výbor, další typ výboru se zřizuje dle složení a potřeb obce. Obec může zřídit výbor s libovolným zaměřením. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce. Počet členů je vždy lichý, finanční a kontrolní výbory jsou vždy minimálně tříčlenné a jejich členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník a osoby, které se podílejí na zabezpečení rozpočtových a účetních prací na obecním úřadu. Pro členy výboru nejsou stanovena žádná další pravidla, proto jimi může být libovolný občan z obce.³⁰

Komise: rada může zřídit také své iniciativní a poradní orgány typu komise. Pro jejich vedení nebo složení nejsou stanovena žádná pravidla. Komise se ze své činnosti zodpovídá radě obce. V případě, že jde o obec s přenesenou působností, se komise zodpovídá starostovi obce.³¹

3.5.3 Majetek obce

Obec má právo majetek držet, užívat ho a nakládat s ním. Obec jako vlastník majetku z pohledu hospodaření je povinna o svůj majetek řádně a hospodárně pečovat, chránit majetek před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím, předcházet vzniku škod a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení, s majetkem nakládat účelně.³² Obec vždy vede řádnou evidenci.

³⁰ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §117

³¹ Zákon 128/2000 Sb., o obcích §122

³² Zákon 128/2000 Sb., o obcích §38

V platné legislativě nenalezneme podrobný nebo konkrétní výčet toho, co je nebo mělo by být majetkem obce, proto může obec být vlastníkem téměř jakéhokoliv majetku. Mezi majetek obce řadíme:

- Hmotný majetek – budovy, pozemní komunikace, pozemky;
- Movité věci – stroje a nářadí, vnitřní vybavení budov;
- Majetková práva a pohledávky;
- Peněžní prostředky;
- Cenné papíry;
- Nehmotná aktiva.³³

Majetek obce můžeme členit také z účetního hlediska. Z tohoto pohledu má význam dělení majetku:

- Hmotný;
- Nehmotný;
- Finanční.

V účetnictví většinou mluvíme o dlouhodobém majetku obce. Podle tohoto členění pak známe dlouhodobý majetek hmotný, kam řadíme pozemky, budovy včetně staveb, nebytové prostory, byty, apod. Dále dlouhodobý nehmotný majetek, což může být software nebo třeba nehmotné výsledky výzkumu a vývoje obce. Dlouhodobým finančním majetkem obce jsou cenné papíry, peníze nebo ceniny.

Obec může majetek nabýt do svého vlastnictví několika způsoby. Stejně jako každý jiný subjekt může obec nabýt vlastní činností nebo výstavbou, v tomto případě se jedná o samotné vytvoření majetku konkrétní obcí. Koupí majetku, zdědění nebo darování, to se děje jen v ojedinělých případech, převodem například ze státu na obec, vyvlastněním za náhradu nebo získání majetku historicky.³⁴

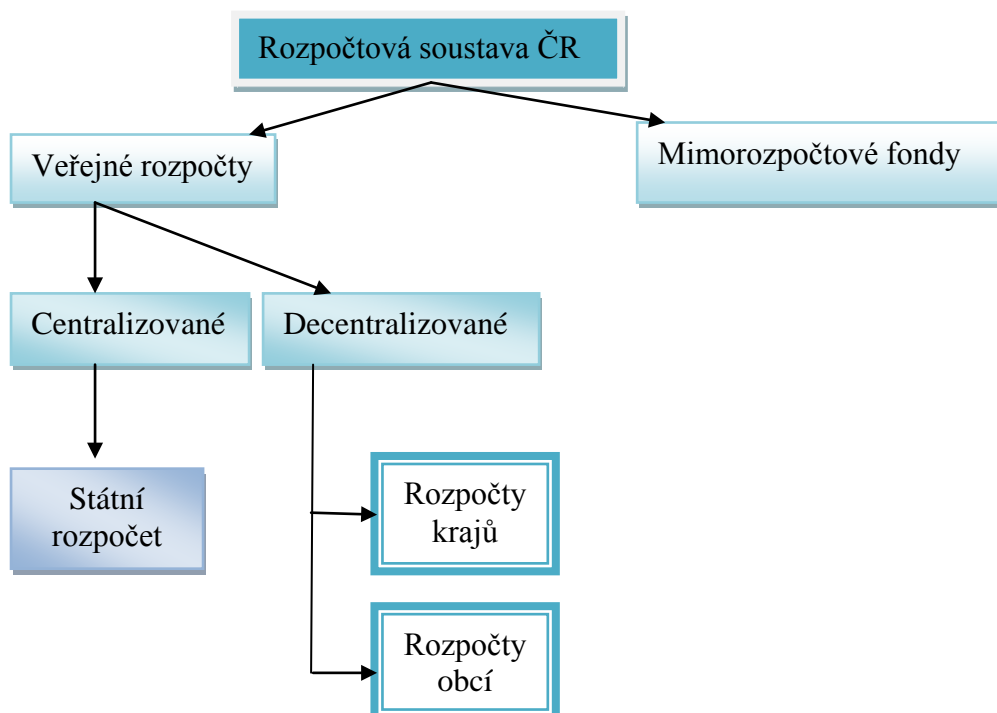
³³ NAHODIL F. a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*, s. 102

³⁴ NAHODIL F. a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*, s. 103

3.5.4 Rozpočet obce

Základním nástrojem finančního plánování je právě rozpočet. Když to řekneme jednoduše, pak je rozpočet finanční plán činnosti obce (organizace) na určité období vyjádřený v peněžních jednotkách.³⁵ Územní samospráva (obec) je nestátním subjektem a podle zákona, je na státu nezávislá, přesto stát ovlivňuje postavení, funkce i hospodaření obce prostřednictvím legislativy, protože disponuje zákonodárnou mocí. Obec má poměrně velké pravomoci, její hospodaření je kontrolováno státem v souladu s hospodářskou a stabilizační lokální politikou státu. Rozpočet obce, zvaný také územní rozpočet, se tak stává páteří finančního systému obce (municipality), stává se součástí rozpočtové soustavy a je nejdůležitější součástí finančního systému na úrovni územní samosprávy.³⁶

Obrázek 4: Zařazení obecního rozpočtu do rozpočtové soustavy ČR.

Zdroj: Vlastní zpracování zjednodušeno podle: NAHODIL, F. a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*, s. 53

³⁵ REKTOŘÍK, J. a kolektiv, *Organizace neziskového sektoru základy ekonomiky, teorie a řízení*, s.152

³⁶ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 206

Tvorba, postavení, obsah i funkce územních rozpočtů a pravidla hospodaření s finančními prostředky obcí, upravuje zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Rozpočet obce je určitým finančním plánem, kterým se obec řídí při financování svých činností. Sestavuje se na jeden rok, rozpočtový rok je shodný s rokem kalendářním.³⁷ Při sestavování ročního rozpočtu vychází obec ze střednědobého výhledu rozpočtu, který je sestaven na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků většinou na 2-5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.

3.5.4.1 Principy obecních rozpočtů

Rozpočet obce se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný s využitím třech základních principů: princip **nenávratnosti**, znamená, že při zaplacení platby stanovené zákonem, nárok na její vrácení neexistuje. Platba se tak stává součástí zdrojů financování rozpočtových transferů. Nenávratnou platbu nelze požadovat zpět. Princip **neekvivalence** nám říká, že adekvátní plnění za zaplacenou platbu neexistuje. Nikdy nedostanu zpět stejnou výši platby, jakou jsem odvedla. Poslední princip **nedobrovolnosti** je charakterizován tím, že platby jsou vybírány na základě právních předpisů, každý subjekt je povinen tuto platbu odvést.

3.5.4.2 Funkce obecních rozpočtů

Každý rozpočet z ekonomického hlediska plní důležité funkce. Stanovuje priority z pohledu lokálních a veřejných statků a služeb.³⁸ Funkce **alokační** je na úrovni územní samosprávy rozhodující, rozděluje zdroje mezi různé činnosti obce, rozděluje veřejné zdroje do produkce veřejně poskytovaných statků a služeb.

³⁷ Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 4, § 6

³⁸ HAMERNÍKOVÁ B., MAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 166

Další funkcí, kterou musí rozpočet plnit, je funkce **redistribuční**. Využití této funkce na úrovni územního rozpočtu je omezené, využívá se hlavně ve vztahu k sociálně slabším občanům (vyplácení některých dávek státní sociální podpory, finanční prostředky na jejich výplatu dostává obecní rozpočet ze státního rozpočtu).³⁹ Rozpočet obce řeší úroveň a zaměření činností obce během rozpočtového období, rozhoduje o úrovni zdanění v obci, výši poplatků, přisívá ke spravedlivějšímu přerozdělení příjmů státního rozpočtu mezi jednotlivé subjekty a poskytuje úplné informace o plánech obce a o její finanční situaci. Třetí, opět omezenou, funkcí je **stabilizační** funkce, kdy samospráva může svými činnostmi ovlivnit částečně růst ekonomického potenciálu na daném území (budování technické infrastruktury), tato funkce je propojena s regionální politikou. K těmto hlavním funkcím můžeme přidat ještě např. funkci autorizační, kontrolní a řídicí nebo funkci informační.⁴⁰

3.5.4.3 Typy obecních rozpočtů

Obec má záměr vždy sestavit rozpočet **vyrovnaný** (příjmy se rovnají výdajům), ale může za určitých podmínek schválit také rozpočet **přebytkový** (příjmy jsou vyšší než výdaje) a to v případě, že některé příjmy daného roku jsou určeny na splácení jistiny úvěrů z minulých let nebo jsou tyto příjmy určeny na využití v budoucím období (následující roky). Poslední variantou schváleného rozpočtu je tzv. **deficitní** nebo také **schodkový**, kdy výdaje převyšují příjmy. V tomto případě se schodek hospodaření vyrovnává z finančních prostředků z minulých let nebo se kryje z návratných zdrojů splatných z rozpočtů v následujících letech.⁴¹

³⁹ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 214

⁴⁰ HAMERNÍKOVÁ B., MAAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 167

⁴¹ Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 4

3.5.4.4 Struktura obecních rozpočtů

Strukturu obecního rozpočtu tvoří dvě složky – **běžný** rozpočet, **kapitálový** rozpočet. Oddělení běžného hospodaření od investičního, které je dlouhodobé, je přehlednější, umožňuje analyzovat, na co se vynakládají daňové i nedaňové příjmy a analyzuje únosnou výši dluhové služby.

Běžný, nebo také provozní, rozpočet je bilancí běžných příjmů a běžných výdajů. Ty se vztahují k danému rozpočtovému roku, v České republice jde o kalendářní rok, a většina z těchto příjmových a výdajových položek se každoročně opakuje. Pomocí běžných výdajů se financují provozní potřeby, běžný chod.

Běžný rozpočet může být sestaven jako vyrovnaný nebo jako deficitní. Oba tyto typy ukazují na zhoršené hospodaření obce. Pokud je běžný rozpočet vyrovnaný, znamená to, že obec je schopna pokrýt jen provozní výdaje provozními příjmy. Běžný rozpočet deficitní odráží tu skutečnost, že územní samosprávný celek není schopen financovat běžné výdaje běžnými příjmy.⁴² V důsledku to znamená, že dluhová služba je hrazena z kapitálového rozpočtu (prodejem majetku nebo úvěrem). V praxi většinou chybí kapitálové příjmy na financování investic, proto se doplňují návratnými příjmy.

⁴² PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe*, s. 60

Tabulka 2.: Schéma běžného obecního rozpočtu.

BĚŽNÉ PŘÍJMY	BĚŽNÉ VÝDAJE
<p>DAŇOVÉ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ svěřené daně ➤ sdílené daně ➤ místní daně ➤ správní poplatky 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ všeobecné veřejné služby ➤ veřejný pořádek (policie, hasiči) ➤ vzdělání ➤ péče o zdraví ➤ bydlení ➤ komunální služby ➤ výdaje na podnikání ➤ placené úroky ➤ běžné dotace placené jiným rozpočtům ➤ ostatní běžné výdaje (nahodilé výdaje, placené pokuty atd.)
<p>NEDAŇOVÉ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uživatelské poplatky za služby ➤ příjmy z pronájmu majetku ➤ příjmy z vlastních neziskových organizací ➤ zisk z podnikání ➤ ostatní 	
<p>PŘIJATÉ TRANSFERY</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ běžné dotace ze státního rozpočtu ➤ běžné dotace ze státních fondů ➤ ostatní běžné příjmy (přijaté dary, nahodilé příjmy, sankce atd.) 	
KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY	KAPITÁLOVÉ VÝDAJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ z prodeje majetku ➤ kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy ➤ příjmy z půjček ➤ příjmy z emise vlastních obligací ➤ přebytek běžného rozpočtu ➤ dary na investice atd. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ na investice ➤ kapitálové dotace jiným rozpočtům ➤ na nákup obligací, nákup akcií ➤ poskytované středně a dlouhodobé půjčky ➤ splátky dříve přijatých půjček ➤ krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: Vlastní zpracování podle: PROVAZNIKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe*, s. 61-62

3.5.4.5 Rozpočtový proces

Aby byl rozpočet realizovatelný, musí projít určitým procesem. Jednotlivé etapy rozpočtového procesu jsou v různých obdobách využívány v celé rozpočtové soustavě v celé České republice:⁴³

- **sestavení návrhu** rozpočtu, které provádí finanční výbor;
- **projednání návrhu** rozpočtu, k finančnímu výboru se připojí rada obce;

⁴³ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 212

- obec návrh rozpočtu **zveřejní** na internetových stránkách v plném znění, v užším rozsahu na úřední desce po dobu nejméně 15 dní;⁴⁴
- zastupitelstvo obce má za úkol rozpočet **schválit**;
- rada obce, zastupitelstvo i finanční výbor po celou dobu hlídají **plnění** rozpočtu;
- **kontrola plnění** rozpočtu je **průběžná**, připadla stejným orgánům, měsíční kontrolu provádí rada a finanční výbor, zatímco zastupitelstvo přistupuje ke kontrole čtvrtletně;
- po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření obce zpracovávají do **závěrečného účtu**,⁴⁵ finanční výbor předkládá závěrečný účet, který schvaluje zastupitelstvo;
- obec je povinna dát si **přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok**,⁴⁶ kontrolu nakládání s majetkem, účel dotací provádí audit, který je z krajského úřadu nebo profesionální nezávislý auditor.

Změny v již schváleném rozpočtu jsou možné jen z důvodu organizačních změn, metodických změn (změny ovlivněny právní úpravou) a věcných změn. Provádí se rozpočtovým opatřením, která se musí evidovat podle časové posloupnosti⁴⁷

3.5.5 Příjmy obecního rozpočtu

Příjmy obecních rozpočtů jsou různorodé a největší podíl v celkových příjmech tvoří daňové příjmy. Příjmy je možné třídit dle různých hledisek a pohledů, závazně třídí příjmy i výdaje rozpočtová skladba (klasifikace). Důležité jsou vlastní příjmy a příjmy z vlastní činnosti obce, tuto položku představují asi dvě třetiny všech příjmů obce. Největší zastoupení mají daňové příjmy, jak je zmíněno výše, dále sem patří nedaňové příjmy a kapitálové příjmy.

⁴⁴ Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 11

⁴⁵ Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 17

⁴⁶ Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 17

⁴⁷ Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 16

Fiskální federalismus je podobor veřejných financí, věnující se vertikální struktuře veřejného sektoru a zkoumající příjmy, výdaje a pravidla nejen územních samospráv. Podle těchto pravidel si samosprávy půjčují peníze.⁴⁸ Z pohledu fiskálního federalismu se považuje za vhodné, aby příjmy rozpočtů byly:

- **Dostatečně výnosné** – finanční soběstačnost obce;
- **Závislé na aktivitě obce** – příjmy, které obec může do určité míry ovlivnit. Jsou to z velké většiny nedaňové příjmy (například z pronájmu vlastního majetku);
- **Rovnoměrně rozloženy** – schopnost kvalitativně i kvantitativně zabezpečovat základní lokální veřejné statky;
- **Plánovatelné** – krátkodobý, střednědobý i dlouhodobý horizont;
- **Administrativně nenáročné na správu a výběr** – minimální náklady.⁴⁹

Běžné příjmy

Základní třídění rozděluje příjmy obce na běžné a kapitálové. **Běžné příjmy** obecního rozpočtu se většinou každý rok opakují, i když ne ve stejném objemu, a jsou určeny na krytí běžných (neinvestičních) výdajů na zabezpečení lokálních veřejných statků (potřeb a služeb). Členíme je na daňové a nedaňové.⁵⁰

Daňové příjmy jsou nenávratné příjmy (daň je charakterizována jako povinná platba), mají v běžném rozpočtu nejvýznamnější zastoupení a představují vlastní příjmy obce.⁵¹

Nedaňové příjmy, což jsou všechny ostatní příjmy, některé z nich mohou být stanoveny zákonem (pokuta za znečišťování životního prostředí).

Členění běžných příjmů podle původu:

Vlastní daňové příjmy – to jsou místní daně České republiky místní poplatky nebo také lokální daně (místní proto, že jsou spravovány danou municipalitou a jsou tedy i jejich příjmem. O zavedení poplatku a jeho výši rozhoduje sama obec)⁵² a řídí se zákonem 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Obce mohou vybírat tyto místní poplatky:

⁴⁸ MAAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 152

⁴⁹ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 237-238

⁵⁰ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 239

⁵¹ KROUPOVÁ Z., *Ekonomické aspekty veřejného sektoru*, s. 66

⁵² HAMERNÍKOVÁ B., MAAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 119-120

- a) poplatek ze psů,
- b) poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- c) poplatek za užívání veřejného prostranství,
- d) poplatek ze vstupného,
- e) poplatek z ubytovací kapacity,
- f) poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- g) poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- h) poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.⁵³

Svěřené daně, jejíž celý výnos je svěřen obci (daň z nemovitostí, je to daň z pozemků, ze staveb a jednotek. Výnos daně z nemovitostí je výhradním příjmem rozpočtu obce, na jejímž území se nemovitost nachází, ale správcem daně je místně příslušný finanční úřad, který vybrané prostředky na účet obce převádí a poskytuje obcím potřebné údaje).⁵⁴

Sdílené daně, dělí se mezi jednotlivé stupně rozpočtů, obce nemají možnost ji ovlivnit. Společnou základnu sdílejí stát, kraje i obce, do rozpočtu obcí připadá 23,58% z celostátního výnosu těchto daní. V České republice se od roku 2013 používá při přerozdělení této daně kombinace kritéria: prostého počtu obyvatel, přepočteného počtu obyvatel pomocí velikostních koeficientů, počtu žáků základní školy v obci a rozlohy dané obce.⁵⁵

Jde o daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, část daně z příjmů osob ze samostatné výdělečné činnosti a podnikání, daň z příjmu právnických osob, daň z přidané hodnoty).⁵⁶ Sdílené daně jsou podílem na státních daních, příkladem může být rok 2015. Na počátku tohoto roku zaostávalo celostátní inkaso sdílených daňových příjmů do rozpočtů obcí za hodnotami srovnatelného období předchozího roku. Na poklesu

⁵³ Zákon 565/1990 Sb., o místních poplatcích, § 1

⁵⁴ HAMERNÍKOVÁ B., MAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 117, 120

⁵⁵ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe*, s. 77

⁵⁶ HAMERNÍKOVÁ B., MAAYTOVÁ A. a kolektiv, *Veřejné finance*, s. 121

se podílely také legislativní změny v oblasti daní, které nabyly účinnosti od roku 2015 - v případě daně z přidané hodnoty zavedení druhé snížené sazby ve výši 10 %, v případě daně z příjmů fyzických osob posílení daňového zvýhodnění na druhé a další dítě, zavedení školkovného a také znovuzavedení základní slevy pro pracující důchodce.⁵⁷

Správní daně (správní poplatky, za úkony, které obec vykonává v přenesené působnosti. Správní poplatky, které obec vybírá, jsou upraveny Zákonem č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích. Zákon stanoví, kdo je poplatníkem, vyměření, vybírání poplatku a v příloze jsou konkrétní sazby poplatků, které jsou stanoveny pevnou částkou nebo procentem⁵⁸).

Vlastní nedaňové příjmy, což jsou příjmy z pronájmu vlastního majetku, zisk z obecních podniků.

Příjmy z přerozdělovacích procesů – což jsou nenávratné transfery, také se jim říká dotace z rozpočtové soustavy nebo dary.

Druhou skupinu tvoří **návratné transfery**, kam patří:

- Krátkodobé půjčky z jiného rozpočtu v soustavě, většinou bezúročné;
- Transfery z bankovního sektoru, které tvoří krátkodobé a překlenovací úvěry;
- Krytí běžných potřeb, jde o krátkodobé vyrovnání běžné části rozpočtu.⁵⁹

Kapitálové příjmy mají jednorázový charakter a zpravidla se neopakují. Jsou většinou účelové a využívají se hlavně k pokrytí dlouhodobých potřeb. Dle původu je dělíme:

Vlastní – jde o příjmy z prodeje vlastního majetku, cenných papírů, které byly nakoupeny v minulosti, nebo z majetkových podílů obce;

⁵⁷ Ministerstvo financí České republiky [online]. dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpoctu/2015/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpoctu-28279> [cit.3.10.2017]

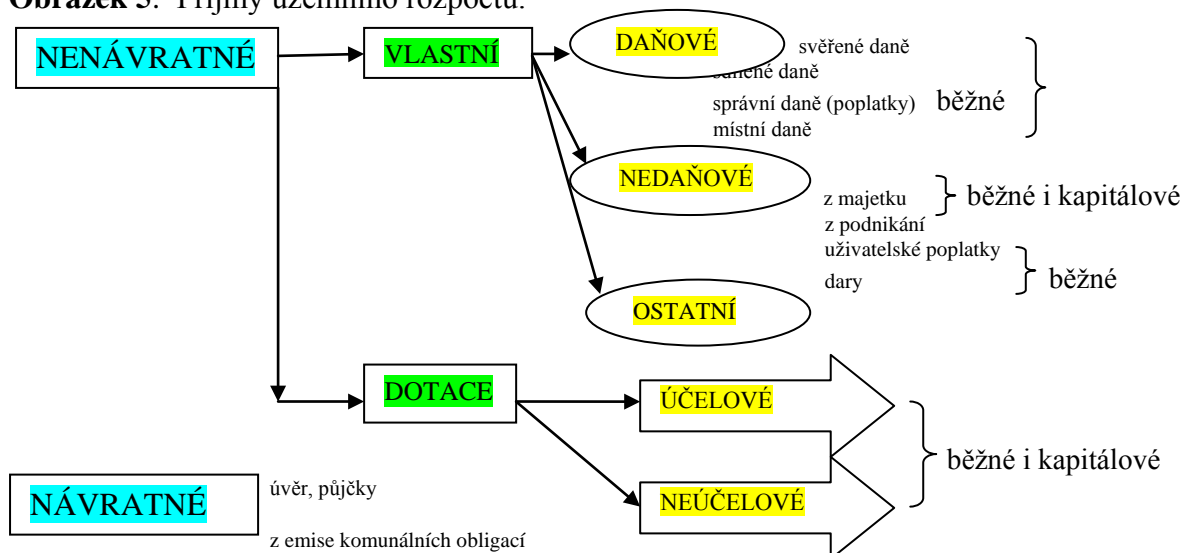
⁵⁸ Zákon 634/2004 Sb., o správních poplatcích, § 1,3,4

⁵⁹ PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 239-240

Příjmy z přerozdělovacích procesů – ty jsou dále děleny na nenávratné (účelové dotace ze státního rozpočtu, příjmy od jiných subjektů na financování konkrétní investice, dary, finanční prostředky z fondů EU) a na návratné (střednědobý nebo dlouhodobý úvěr od finančního ústavu, příjmy z komunálních obligací, kapitálové půjčky).

Velmi důležité je, rozdělení příjmů z pohledu plánovatelnosti nebo neplánovatelnosti. Plánované příjmy jsou pro obec důležitější, jejich objem musí být rozhodující, v rozpočtu se na jejich financování musí najít hlavně nenávratné příjmy. Na neplánované příjmy se nedá spolehnout, jsou většinou nahodilé, ale mohou vylepšit hospodaření v běžné části rozpočtu.⁶⁰

Obrázek 5: Příjmy územního rozpočtu.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: PEKOVÁ J., *Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR*, s. 24

⁶⁰ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe*, s. 168-169

3.5.6 Výdaje obecního rozpočtu

V České republice, ale i v mnoha vyspělých zemích, dochází k procesu decentralizace veřejné správy a převádění výdajových kompetencí za zabezpečování veřejných statků i služeb na jednotlivé stupně územní samosprávy. Výdaje rozpočtů územních samospráv jsou určeny k financování lokálního veřejného sektoru.

Obce zabezpečují veřejné statky (potřeby a služby) nejen z pohledu lokálních potřeb, ale často zabezpečují veřejné statky, které jsou dány rozsahem delegované pravomoci a odpovědnosti za jejich zabezpečování v rámci decentralizace veřejného sektoru. Strukturu a objem výdajů územních rozpočtů pak určuje povaha a druh veřejných statků. Objem výdajů územních rozpočtů neustále roste, což je dáno zvýšenou autonomií a odpovědností územní samosprávy za zabezpečování a financování veřejného sektoru na svém území. Velký podíl na vzrůstající objem výdajů má také růst veřejného sektoru jako takového.⁶¹

Obecně můžeme říci, že **výdaje** obcí jsou **tvořeny závazky**, které obci vyplývají ze zákona. Dále jsou tvořeny **vlastní činností** obce v její samostatné působnosti, s čímž souvisí výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj. Výdaje spojené s **výkonem státní správy**, kterou je obec pověřena zákonem.

Výdaje související se závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních závazků v jejím hospodaření a ze smluv vlastních organizací, pokud k nim obec přistoupila. Pak také výdaje spojené se závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo jinými subjekty, s úhradou úroků z přijatých půjček a úvěrů. Výdaje **na emisi** vlastních (municipálních) dluhopisů a na úhradu výnosu z nich náležejících jejich vlastníkům. Výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání, které je pro obec prospěšné. Poslední skupinou výdajů jsou ty, které obec použije na **dary, příspěvky**, sociální nebo humanitní účely.⁶²

⁶¹ PROVAZNÍKOVÁ R., *Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe*, s. 198

⁶² NAHODIL, F. a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*, s. 110-111

Výdaje obcí lze rozdělit **z pohledu struktury** výdajů podle odvětvového třídění rozpočtové skladby, která rozděluje výdaje do šesti skupin:

- Zemědělství a lesní hospodářství – obhospodařování půdního fondu v majetku obce a obhospodařování lesů;
- Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství – provoz veřejné silniční dopravy, údržba silnic, chodníků, veřejných prostranství, zajišťování pitné vody, odvod a čištění odpadních vod, podpora rozvoje podnikání, sběr surovin;
- Služby pro obyvatelstvo – základní a mateřské školy, divadelní činnost, knihovny, muzea, galérie, ochrana památek, podpora tělovýchovných a zájmových organizací, zdravotnictví, zřizování jeslí, čistota obce, pronájem obecních bytů, životní prostředí, nakládání s odpady;
- Sociální věci a politika zaměstnanosti – dávky sociálního zabezpečení (v ČR vyplácí kraje), zřizování domovů důchodců, domovy pro matky s dětmi;
- Bezpečnost státu a právní ochrana – obecní policie, požární ochrana;
- Všeobecná veřejná správa a služby – zastupitelské orgány, činnost obecního úřadu, finanční operace.⁶³

Výdaje obce je taková aktivita veřejných (územních) financí, která je výstupem z rozpočtu obce. Dalším pohledem k zařazení výdajů je ekonomické hledisko. Z tohoto hlediska třídíme výdaje na běžné a kapitálové výdaje.

Běžné výdaje – je takový druh výdajů, kterým správce rozpočtu hradí provozní činnosti z rozpočtu. Jsou to třeba výdaje na platy zaměstnanců obecního úřadu, nákup spotřebního materiálu (papír, toner do tiskáren), výdaje na energie. Tyto výdaje se v průběhu rozpočtového roku běžně opakují.

Kapitálové výdaje – jsou vynakládány pro daný případ. Jejich smyslem je vytvořit nebo nakoupit takový statek (službu), která bude v budoucnu přinášet uspokojení pro veřejnost.

⁶³ PROVAZNÍKOVÁ R., SOBOTKA M., *Veřejné finance II*, s. 18

Snahou každé obce je sestavit rozpočet, který bude mít optimální rozložení mezi běžnými a kapitálovými výdaji.⁶⁴

⁶⁴ MAAYTOVÁ A., OCHRANA F., PAVEL J. a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*, s. 48-49

4 Vlastní práce

Vlastní práce je zaměřena na popis a analýzu hospodaření obce Horní Město v rozmezí let 2011–2015. Tato malá obec byla vybrána ze dvou důvodů. První je, že k ní mám hodně blízký vztah. Řadu let jsem tam trávila prázdniny jako dítě a později volný čas se svými dětmi. Druhým důvodem je skutečnost, že jsem se před sedmi lety stala vlastníkem nemovitosti přímo v obci Horní Město. Zajímalo mě, jak obec hospodaří se svým majetkem, jak zajišťuje potřeby svých občanů. Umí obec využít poskytované dotace? S jakou výší příjmů počítá ve svém rozpočtu? A budou tyto příjmy stačit na pokrytí všech výdajů? Jak vůbec hospodaří tahle malá obec?

4.1 Obec Horní Město

Základní údaje o obci

Název:	Horní Město
IČ:	00296015
Přidružené části:	Dobřečov, Rešov, Skály, Stříbrné Hory
Nadmořská výška:	375m n. m.
Katastrální výměra:	3162,15 ha
NUTS II:	Moravskoslezsko
NUTS III:	Moravskoslezský kraj
Pošta:	ano
Zdravotnické zařízení:	ano
Policie:	ne
Škola:	ano
Vodovod:	ano
Kanalizace:	ano
Čistírna odpadních vod:	ano
Plynofikace:	ne

Obrázek 6: Pohled na hornický vozík při vjezdu do obce.

Zdroj: Vlastní foto ze dne 28.8.2017

4.1.1 Historie obce

Horní Město je malá obec v okrese Bruntál, ležící cca 6 km jihozápadně od Rýmařova v nadmořské výšce 675m, což z ní činí nejvýše položenou obec na Rýmařovsku. Její historie sahá až do 14 století, první zmínka o dolech na stříbro na území obce je datována rokem 1398. V tomto období dolování na území obce rozkvétalo, proto byly císařem uděleny zdejším pánům určité výhody a nový důlní řád. Kolem roku 1542 byla objevena nová ložiska v části nynějších Stříbrných Hor. Usadilo se zde 6 hornických rodin, které si u dolů postavily své domy. V roce 1580, za Rudolfa II., byl právě těmto horníkům udělen nový hornický řád a jejich šest domů bylo povýšeno na svobodné císařské horní město s názvem Bergstadt – Hangstein. Svědčí o tom vyrytý nápis na hřbitovním kříži v Horním Městě (viz. foto 1,2,3 příloha číslo 1). Postupem času se název Hagstein vytratil a zůstalo tak jen pojmenování Bergstadt – tedy Horní Město. Tím byl položen začátek

obce, která se díky císařským výsadám začala rozrůstat. Časem se ukázalo, že těžba kovů je velice náročná a tak poslední vozík ze zdejších dolů vyfáral 30. 9. 1970.

4.1.2 Území obce

Dnešní území obce je tvořeno čtyřmi částmi, jsou to menší přilehlé vesničky, a to: Skály, Stříbrné Hory, Rešov a Dobřečov. K Hornímu Městu patří také území již zaniklé obce Ferdinandov. Ferdinandov existoval pouhých 210 let, založil ho Ferdinand Harrach pro své kolonisty z Krušných Hor, v roce 1965 byla osada zrušena a její název vymizel ze seznamu obcí. Část Dobřečov je charakterizována jako rekreační oblast, stejně jako Rešov. Obě místa jsou v nádherné krajině a v Rešově je navíc známá a hojně navštěvovaná národní přírodní památka „Rešovské vodopády“. Obytnou funkci plní hlavně Horní Město a částečně Skály a velice málo Stříbrné Hory.

4.1.3 Obyvatelstvo Horního Města

Obyvatelé obce žijí v 343 rodinných domech a v 474 bytech. Jako každá obec i Horní Město se potýká již dlouhou dobu s úbytkem obyvatelstva. Děti se rodí méně, část obyvatel se stěhuje do větších měst a část mladých lidí z vesnice se vůbec nevrátí ze studií z velkých měst. V obci tak zůstávají opuštěné domy a staří lidé, o které se nemá kdo starat. Vývoj počtu obyvatel v obci v souvislosti s obyvateli ve věku 15 až 64 let a počtem důchodců v obci, je zobrazen v tabulce č. 3.

Tabulka 3.: Vývoj počtu obyvatel, obyvatel ve věku 15-64 let, obyvatel nad 65 let.

Rok	Počet obyvatel obce	Obyvatelé 15 – 64 let	Obyvatelé nad 65 let	Průměrný věk
2010	973	686	102	40,0
2011	969	688	111	40,3
2012	958	680	129	40,5
2013	962	677	134	40,4
2014	931	640	146	41,5
2015	901	617	157	41,8

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Kronika obce Horní Město a Český statistický úřad [online], dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015> [cit. 17.9.2017]

Ze zpracované tabulky vyplývá, že za šest let v Horním Městě ubylo 86 obyvatel. Do této částky je započítán jak přirozený přírůstek/úbytek, tak také migrační přírůstek/úbytek. V obou případech jde ve sledovaném období v konečné částce o úbytek obyvatelstva, přirozený úbytek činí 21 lidí a migrační úbytek 65 lidí, což je znázorněno v následující tabulce č. 4. Obyvatel ve věku 15 až 64 let, což jsou ekonomicky aktivní obyvatelé obce, také v průběhu let ubývá. Jen mezi lety 2010 a 2011 přibyli dva obyvatelé ve věkové kategorii 15 až 64 let. Z roku 2011 do roku 2012 ubylo z této kategorie 8 obyvatel a z roku 2012 do roku 2013 jen 3 lidé. Nevyšší úbytky nastaly v posledních letech, kdy z roku 2013 do roku 2014 ubylo nejvíce občanů a to 37. Poslední roky 2014 až 2015 ubylo v obci 23 ekonomicky aktivních obyvatel.

Tabulka 4.: Podrobný přehled vývoje počtu obyvatel.

Rok	Počet obyvatel	Narození	Zemřelí	Přírůstek přirozený	Přistěhovalí	Odstěhovalí	Přírůstek migrační	Celkem rozdíl
2010	973	11	11	-	28	32	-4	-4
2011	969	6	13	-7	16	20	-4	-11
2012	958	9	9	-	24	20	4	4
2013	962	8	9	-1	18	48	-30	-31
2014	931	9	19	-10	10	30	-20	-30
2015	901	10	13	-3	24	35	-11	-14
Celkem	X	53	74	-21	120	185	-65	-86

Vlastní zpracování podle: Kronika obce Horní Město a Český statistický úřad [online], dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015> [cit. 17.9.2017]

V obci ubývá občanů, ubývají lidé v produktivním věku a přibývají důchodci, respektive občané starší 65 let. Z tabulky č. 3 je zřejmé, že obyvatel nad 65 let nejvíce přibylo z roku 2011 do roku 2012 a to 18 občanů. Nejméně jich přibylo z roku 2012 do roku 2013 a to jen 5 občanů ve věku nad 65 let. Další zkoumanou veličinou je průměrný věk občanů v obci ve sledovaném období. Ze stejné tabulky vyčteme, že průměrný věk se v průběhu šesti let zvýšil o 1,8 roku.

4.1.4 Orgány obce

Orgány obce Horní Město jsou tvořeny zastupitelstvem, starostkou, místostarostou a úřadem obce. Zastupitelstvo je tvořeno jedenácti zvolenými občany obce Horní Město.

Zastupitelé zřídili v obci kontrolní a finanční výbor, které tvoří vždy předseda a dva členové. Protože obec má jen 11 členů v zastupitelstvu, v obci není rada obce. Jsou zde zřízeny dvě komise a to: komise kulturní a školská a komise na ochranu práv dítěte a bytová. Každá komise je tvořena předsedou, dvěma členy a byla zřízena pro zajištění nestranného názoru. Přidělování bytů bylo ožehavým tématem v obci, občané měli stále problémy s tím, že byty nejsou přidělovány spravedlivě, proto byla vytvořena komise bytová. Členům bytové komise byla v roce 2014 přidána ještě jedna působnost a to v oblasti hodně citlivého tématu – týrané děti, zneužívané děti, děti ze sociálně slabých rodin.

4.1.5 Organizace v obci

Obec Horní Město má zřízenou jednu příspěvkovou organizaci pod názvem Základní škola a Mateřská škola Horní Město. Je to malotřídní škola tvořena jen 1. stupněm základní školy, řadí se mezi inkluzivní školy a je školou rodinného typu. V budově školy je hudební učebna, učebna výtvarné výchovy a audiovizuální učebna, která je nově vybavena. Kapacita školy je 180 žáků, ale v průměru je zapsáno ve školním roce 45 žáků. V areálu školy se nachází školní družina s kapacitou 30 míst, tělocvična, školní hřiště, zahrada, ovocný sad a knihovna s internetovým připojením, která je určena jak pro žáky a učitele, tak pro širokou veřejnost.

Budova mateřské školy je tvořena dvěma křídly, která jsou propojena koridorem. Kapacita školky je maximálně 50 míst a každý školní rok je zapsáno kolem 35 dětí. Školka je umístěna v krásném klidném koutu obce, součástí areálu je zahrada, na které je mimo jiné malé dopravní hřiště, netradičně řešené pískoviště, nebo také multifunkční sestava prolézaček. V systému budov školky je provozována školní jídelna, jejíž kapacita je 300 míst. Jídelna vaří pro školku, školu a pro veřejnost. Tuto službu využívají hlavně senioři, kteří docházejí na obědy přímo do jídelny, když mohou přijít. Pokud ne, je jim oběd dovážen až do domu zaměstnancem obecního úřadu.

V Horním Městě a jeho přilehlých částech působí jednotka sboru dobrovolných hasičů, myslivecká společnost Pod Špičákem a fotbalový tým TJ Horní Město. Občané

i organizace v obci využívají sportovní areál, místní hřiště, tělocvičnu a obecní kulturní zařízení.

4.2 Majetek obce Horní Město

Jestliže má obec dobře fungovat, musí vlastnit odpovídající množství finančních prostředků a jiných forem majetku. V České republice mají obce možnost získávat potřebné prostředky ze tří základních zdrojů a to z výnosů rozpočtového určení daní (RUD), z dotací, které poskytuje Česká republika a Evropská unie. Třetí možnost je z výnosů municipálního majetku. Volené orgány obce rozhodují o způsobu využívání majetku obce. Vlastnictví majetku je hodně důležité pro existenci municipality, protože pokud obec dobře hospodaří se svým majetkem, vznikají vlastní příjmy, které jdou rovnou do obecního rozpočtu. Majetek obce je základem pro rozvoj veřejného sektoru, je základem existence a rozvoje podnikání obce.

Tabulka 5.: Struktura majetku obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dlouhodobý nehmotný majetek	759	759	759	787	787	801
Pozemky	10 010	10 014	10 064	10 610	10 014	10 114
Stavby	116 994	120 937	125 085	128 794	129 361	134 980
Samostatné movité věci a soubory	4 918	5 184	5 298	5 466	6 910	6 684
Drobný dlouhodobý hmotný majetek	3 737	3 687	3 672	4 057	4 035	4 180
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	2 086	114	277	153	2 054	130
Dlouhodobý finanční majetek	75	75	75	75	75	75
Celkem za sledované období	138 579	140 770	145 230	149 942	153 236	156 964
Bazický index (v %)	1 (100%)	1,0158 (101,58%)	1,0480 (104,80%)	1,0820 (108,20%)	1,1057 (110,57%)	1,1327 (113,27%)
Řetězový index (%)	x	1,0158 (101,58%)	1,0317 (103,17%)	1,0324 (103,24%)	1,0220 (102,20%)	1,0243 (102,43%)
Koeficient přírůstku (%)	x	0,0158 (1,58%)	0,0317 (3,17%)	0,0324 (3,24%)	0,0220 (2,20%)	0,0243 (2,43%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Výkazy obce Horní Město, roky 2010-2015

Dvě vodárny v Horním Městě, které zásobují obec a přilehlé části vodou, rozvody vody, budovu technických služeb, márnici, rekonstruovanou budovu obecního úřadu a její vybavení, budovu základní školy, komplex budov mateřské školy, budovu kulturního zařízení a její vybavení, dva sportovní areály, cyklostezku, pozemky, dva rybníky a různé další stavby a pozemky jsou ve 100 % vlastnictví obce. Čistička odpadních vod, vodovody a kanalizace má v pronájmu společnost Vodovody a kanalizace. Za pronájem platí obci ročně 72 tisíc korun (60 tis. za vodovody a kanalizace, 12,5 tis. za ČOV). Obec Horní Město je vlastníkem 1/3 ve společnosti Spojené lesy s.r.o.

V tabulce číslo 5 je rozveden majetek obce Horní Město, který v průběhu sledovaného období pomalu rostl. V tabulce jsou vybrány pouze položky, na kterých během sledovaného období došlo k nějakým změnám. Pro posouzení vývoje hodnoty majetku je zpracována časová řada po sobě jdoucích veličin - bazický index, řetězový index a je vypočítán koeficient přírůstku. Pro výpočty byl rok 2010 použit jako rok základní (výchozí). Podle celkové sumy a podle bazického indexu byla hodnota majetku nejvyšší v roce 2015, kdy dosáhla hodnoty 156 964 tis. Kč, tj. vzrostla o 13,27% , tedy stoupla na 131,27% oproti roku 2010. Naopak nejnižší hodnotu majetku měla obec v roce 2010, v roce základním, hodnota majetku byla 138 579 tis. Kč, tato hodnota byla položena jako 100%.

Řetězový index vypovídá o výšce meziročního nárůstu. Porovnává, na kolik procent se zvýšila/snížila hodnota majetku v každém roce vždy oproti roku předchozímu. Z tabulky vyplývá, že nejvyšší meziroční nárůst hodnoty majetku byl v roce 2013, kdy majetek stoupl na 103,24% oproti předchozímu roku 2012, neboli stoupl o 3,24%. Nejvyšší meziroční pokles hodnoty majetku nastal v roce 2011, kdy hodnota stoupla jen na 101,58%, neboli stoupla jen o necelých 2% (1,58%) oproti roku 2010. Ze zjištěných hodnot vyplývá, že majetek obce narůstá. Zvyšování hodnot majetku obce od roku 2010 je způsobeno výstavbou části cyklistické stezky a výstavbou a rekonstrukcí sportovních areálů a hřišť, majetek zařazen v položce nedokončený dlouhodobý hmotný majetek.

4.3 Rozpočty obce

Obec Horní Město sestavuje každý rok rozpočet obce jako vyrovnaný a při jeho konstrukci využívá hlavně zkušenosti z předešlých let a vychází také z rozpočtového výhledu. Za celých pět sledovaných let obec nevyužila hospodaření v rozpočtovém provizoriu. Vždy sestaví a schválí rozpočet na následující rok do konce aktuálního roku.

V tabulce jsou vyhodnoceny schválené rozpočty obce Horní Město za sledované období v letech 2010 až 2015. Do celkové částky příjmové části jsou započítány příjmy běžného roku a příjmy, které zůstaly na účtech z minulých let. Výdajová část je opět rozdělena na výdaje z běžného období a do celkové sumy jsou započteny výdaje na splátky půjčených finančních prostředků z minulých let.

Tabulka 6.: Schválené roční rozpočty obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy běžného roku	20 539	16 471	16 112	17 852	24 201	20 862
Zůstatek předchozího z roku	1 222	187	804	5 444	1 358	815
Celkem za sledované období	21 761	16 658	16 916	23 296	25 559	21 677
Výdaje běžného roku	16 775	15 247	16 467	23 296	25 558	20 047
Výdaje za splátky z úvěrů	4 986	1 411	449	0	1	1 630
Celkem za sledované období	21 761	16 658	16 916	23 296	25 559	21 677
Saldo běžného roku	+3 764	+1 224	-355	-5 444	-1 357	+815

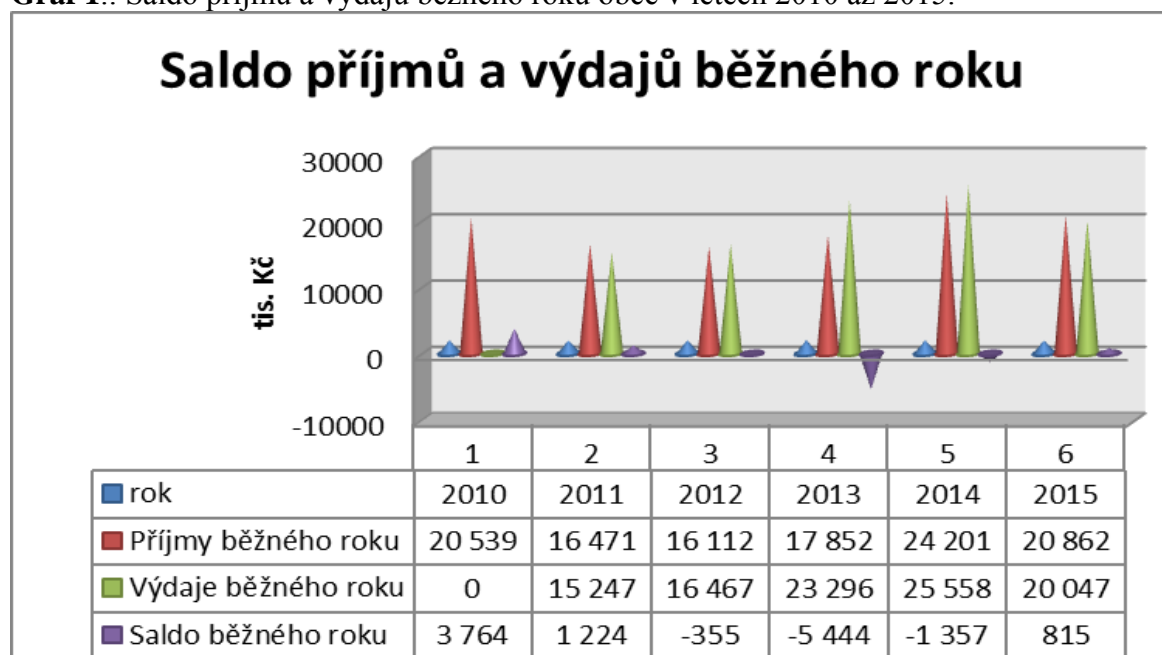
Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Posledním výpočtem v tabulce číslo 6 je saldo příjmů běžného roku a výdajů běžného roku. Pokud by se oba ukazatele rovnaly, potom by se jednalo o rozpočet vyrovnaný.

Z výše zobrazené tabulky, a pro názornost také ze zpracovaného grafu číslo 1, je zřejmé, že v roce 2010, 2011 a 2015 obec byl skutečný rozpočet obce přebytkový, kdy příjmy běžného roku převyšovaly výdaje běžného roku. Naopak v letech 2012, 2013 a 2014

se jednalo o rozpočet schodkový, kdy výdaje běžného roku převyšovaly příjmy běžného roku. Obec může v průběhu roku z různých důvodů schválený rozpočet změnit pomocí rozpočtových opatření. Skutečný rozpočet může být tedy jiný než schválený. Aby bylo možné správné posouzení hospodaření obce, je nutné brát v úvahu skutečné příjmy a výdaje.

Graf 1.: Saldo příjmů a výdajů běžného roku obce v letech 2010 až 2015.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

4.4 Příjmy obecního rozpočtu

V kapitole Příjmy obecního rozpočtu jsou analyzovány vlastní příjmy a přijaté transfery, vlastní příjmy jsou dále děleny na daňové, nedaňové a kapitálové. Pro dostatečné posouzení vývoje všech příjmů do rozpočtu obce je opět vypočten bazický index, řetězový index a ukazatel tempa růstu.

Tabulka 7.: Celkové příjmy obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem příjmy za sledované období	21 160	16 937	16 283	18 055	24 081	20 848
Bazický index (v %)	1 (100%)	0,8004 (80,04%)	0,7695 (76,95%)	0,8533 (85,33%)	1,1380 (113,80%)	0,9853 (98,53%)
Řetězový index (%)	x	0,8004 (80,04%)	0,9614 (96,14%)	1,1088 (110,88%)	1,3337 (133,37%)	0,8657 (86,57%)
Koeficient přírůstku (%)	x	-0,1996 (-19,96%)	-0,0386 (-3,86%)	0,1088 (10,88%)	0,3337 (33,37%)	-0,1343 (-13,43%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

V zobrazené tabulce vidíme, že celkově nejvyšší příjem do rozpočtu obce byl v roce 2014. Posouzení podle bazického indexu nám říká, že ve stejném roce 2014, došlo k nejvyššímu nárůstu ve srovnání se základním rokem 2010 a to na 113,80%. Navýšení příjmu v roce 2014 je dáno tím, že obec obdržela dotaci, transfer, ve výši 5 308 tis. Kč. Řetězový index nás odkazuje na stejný rok 2014. Tedy říká nám, že v roce 2014 byl nejvyšší meziroční nárůst příjmů do rozpočtu obce, tento nárůst činil 133,37% oproti předchozímu roku 2013, stoupl o 33,37%.

Naopak nejnižší příjmy byly v roce 2012, v tomto roce byl nejnižší nárůst příjmů oproti roku 2010, došlo k nárůstu jen na 76,95%. Meziročně byl nejvyšší pokles v roce 2011, kdy příjmy do obecního rozpočtu klesly téměř na 80%, neboli příjmy klesly o 19,96% oproti předchozímu základnímu roku 2010. Ke snížení příjmů došlo z důvodu, že obci byl poskytnut transfer z Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky jen částečně.

4.4.1 Příjmy daňové

Daňové příjmy tvoří největší příjmovou položku v obecním rozpočtu a dělí se na dvě části. První kategorii tvoří daně sdílené, které každá obec dostane ze státního rozpočtu. Výše těchto daní je stanovena zákonem o rozpočtovém určení daní a každý rok je upřesněna vyhláškou. Druhou třídou jsou daně výlučné, které přechází do obecního rozpočtu v plné výši a částku může obec ovlivnit, tím, že vydá závaznou vyhlášku a upraví (navýší/sníží) koeficient k základní sazbě daně – jde o daň z nemovitostí. Obec Horní Město nevyužívá možnost navýšení místního koeficientu, protože by vyšší částkou finančně zatěžovala hlavně své občany, žijící v obci už mnoho let.

Tabulka 8.: Skutečné daňové příjmy obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Daňové příjmy za sledované období	9 255	9 007	9 224	11 151	11 490	11 612
Bazický index (v %)	1 (100%)	0,9732 (97,32%)	0,9966 (99,66%)	1,2049 (120,49%)	1,2415 (124,15%)	1,2547 (125,47%)
Řetězový index (%)	x	0,9732 (97,32%)	1,0241 (102,41%)	1,2089 (120,89%)	1,0304 (103,04%)	1,0106 (101,06%)
Koeficient přírůstku (%)	x	-0,0268 (-2,68%)	0,0241 (2,41%)	0,2089 (20,89%)	0,0304 (3,04%)	0,0106 (1,06%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

V přehledu daňových příjmů jsou započítány všechny daňové položky z rozpočtu: daň z příjmů fyzických osob, právnických a osob samostatně výdělečně činných, daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů, daň z nemovitostí, poplatky, daň z přidané hodnoty. Z výše zpracované tabulky vyplývá, že nejvyšší daňové příjmy plynuly do obecního rozpočtu v roce 2015 v částce 11 612 tis. Kč. Největší položku daňových příjmů v roce 2015 tvoří daň z příjmů, zisku a kapitálových výnosů cca 5 160 tis. Kč a daň z přidané hodnoty cca 4 700 tis. Kč. Nejvyšší nárůst daňových příjmů byl ve stejném roce 2015, to je nárůst na 125,47% oproti daňovým příjmům v roce 2010, příjmy stouply o 25,47%. Nejnižší daňové příjmy 9 007 tis. Kč byly v roce 2011, jejich výše byla na 97,32% oproti základnímu roku 2010. Nejvyšší meziroční nárůst daňových příjmů je v roce 2013, kdy příjmy stouply na 120,89% oproti předchozímu roku 2012, stouply o 20,89%.

4.4.2 Příjmy nedaňové

Do nedaňových příjmů jsou zahrnuty příjmy z vlastní činnosti obce, přijaté neinvestiční dary, příjmy z pronájmů pozemků i nemovitostí.

Tabulka 9.: Skutečné nedaňové příjmy obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nedaňové příjmy za sledované období	1 991	2 476	2 210	2 559	2 150	3 493
Bazický index (v %)	1 (100%)	1,2436 (124,36%)	1,1100 (110,11%)	1,2853 (128,53%)	1,0799 (107,99%)	1,7544 (175,44%)
Řetězový index (%)	x	1,2436 (124,36%)	0,8926 (89,26%)	1,1580 (115,80%)	0,8402 (84,02%)	1,6246 (162,46%)
Koeficient přírůstku (%)	x	0,2436 (24,36%)	-0,1074 (-10,74%)	0,1580 (15,80%)	-0,1598 (-15,98%)	0,6246 (62,46%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Bazický index nám ukazuje, že nejvyšší nedaňové příjmy byly v roce 2015, kdy dosáhly výše 3 493 tis. Kč., vzrostly na 162,46% oproti příjmům v roce 2010, stouply o 62,46%. Nejnižší příjmy byly v roce 2010, kdy dosáhly 1 991 tis. Kč, které jsme položili jako 100%. Navýšení nedaňových příjmů bylo dáno příjmem 1 800 tis. Kč z vlastní činnosti obce, navýšením příjmů z pronájmů pozemků (800 tis. Kč) a přijatým neinvestičním darem ve výši 380 tis. Kč. Nejvyšší meziroční nárůst nedaňových příjmů byl v roce 2015, kdy příjmy stouply na 162,46% oproti předchozímu roku 2014, neboli stouply o 62,46%. Nejvyšší meziroční pokles nedaňových příjmů byl v roce 2014, kdy příjmy klesly na 84,02%, neboli klesly o 15,98% oproti předchozímu roku 2013. Tento pokles byl dán tím, že obec měla uzavřené hodně staré smlouvy s majiteli bytů a smlouvy se musely obnovit a zaktualizovat. V roce 2012, kdy příjmy opět klesly, obec nedosáhla takových příjmů z vlastní činnosti jako obvykle a v tomto roce nedostala ani žádný neinvestiční dar.

4.4.3 Příjmy kapitálové

Kapitálové příjmy, říká se jim příjmy investiční. Kapitálové příjmy nejsou pravidelné, mohou být a nemusí za dané období, jde tedy o nepravidelný příjem do rozpočtu obce. Plyne z prodeje staveb, hal a pozemků. Horní Město prodávalo v letech 2012 a 2013 jen malé travní porosty, pozemky v celkové hodnotě 5 tis. Kč, v roce 2014 prodala obec podnikateli halu bývalých Ocelových staveb za 350 tis. Kč a v roce 2015 budovu stejnému soukromému podnikateli za 650 tis. Kč na provoz autodílny a servisu.

Tabulka 10.: Kapitálové příjmy obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem příjmy za sledované období	274	108	5	11	515	791

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Ve výše upravené tabulce je vidět, že údaje za sledované období let 2010 až 2015, jsou hodně rozdílné, proto není vypočítán bazický index, řetězový index a ani koeficient přírůstku.

4.4.4 Přijaté transfery

Přijaté transfery, kterým se také říká dotace, jsou další důležitou a nedílnou položkou pro obecní rozpočet. Obec pomocí nich financuje potřeby občanů, které není schopna pokrýt vlastními zdroji. Dotace se dělí na nárokové a nenárokové. Nárokové transfery dostává obec automaticky bez podávání žádosti ze státního rozpočtu. Tyto dotace jsou určeny na zajištění výkonu státní správy, na zajištění voleb apod. Nárokové transfery musí obec využít pouze účelově a musí provést finanční vypořádání. U nenárokových transferů musí obec podat žádost u poskytovatele, od kterého bude dotaci přijímat. Transfery nenárokové jsou vždy poskytnuty na nějaký, konkrétní účel, proto jsou účelové. Jakmile obec dokončí realizaci projektu, musí transfer s poskytovatelem finančně vypořádat. Nenárokové transfery může obec čerpat z krajského rozpočtu, ze státního rozpočtu, nebo z různých fondů, státních nebo evropských apod.

Tabulka 11.: Přijaté transfery obce v letech 2010 až 2015.

(v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem transfery za sledované období	9 641	5 346	4 843	4 334	9 926	4 953
Bazický index (v %)	1 (100%)	0,5545 (55,45%)	0,5023 (50,23%)	0,4496 (44,96%)	1,0296 (102,96%)	0,5137 (51,37%)
Řetězový index (%)	x	0,5545 (55,45%)	0,9059 (90,59%)	0,8949 (89,49%)	2,2903 (229,03%)	0,4990 (49,90%)
Koeficient přírůstku (%)	x	-0,4455 (-44,55%)	-0,0941 (-9,41%)	-0,1051 (-10,51%)	1,2903 (129,03%)	-0,5010 (-50,10%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Z tabulky č. 11 je zřejmé, že nejvyšší transfery 9 926 tis. Kč obec přijala v roce 2014. Tato skutečnost je potvrzena také výpočtem bazického indexu, kdy je vidět, že výše transferů stoupla nejvíce na 102,96% oproti základnímu roku 2010. Také řetězový index vypovídá o tom, že nejvyšší meziroční nárůst přijatých transferů byl v roce 2014, tento růst činil 129% a příjmy v transferech stouply na 229% oproti předchozímu roku 2013.

Nejvyšší položky v přijatých transferech za rok 2014 činí: Odstranění staré rozpadlé budovy a vyklizení pozemku, aby byly vytvořeny podmínky pro nově vybudované parkoviště. Toto parkoviště budou využívat nejen místní občané, ale také návštěvníci hornického skanzenu a geostezky. Na tento projekt byly dotace čerpány ve výši 85% z Regionálního operačního programu (ROP) Moravskoslezsko, prioritní osa 2 Podpora prosperity regionu. Dalším financovaným projektem z dotací byla rekonstrukce hasičské zbrojnice, program Rozvoj venkova poskytl obci dotaci ve výši 3 759 065, 52 Kč, obec sama doložila částku 304 789,- Kč. Také výše přijatých transferů 9 641 tis. Kč v roce 2010 byla ovlivněna významným projektem, kterým bylo zateplení budovy, střešních prostor a výměna oken na budově mateřské školky a další projekt řešil renovaci dětského hřiště. Celkem byly poskytnuty dotace ve výši 4 839 277,- Kč a obec přispěla částkou 1 174 147,- Kč. V ostatních sledovaných letech jsou transfery nižší, protože obec čerpala jen menší částky na vybudování jedné etapy cyklostezky, na vybudování geostezky a na zakoupení bagru, na revitalizaci rybníku apod.

4.5 Výdaje obecního rozpočtu

Výdaje tvoří další nedílnou složku obecního rozpočtu, jejich výše je závislá na výši příjmů a hlavní funkci, kterou plní, je funkce alokační. Výdaje obecního rozpočtu dělíme na výdaje běžné a výdaje kapitálové.

Tabulka 12.: Celkové skutečné výdaje obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem výdaje za sledované období	13 037	15 164	16 180	18 194	21 541	19 668
Bazický index (v %)	1 (100%)	1,1632 (116,32%)	1,2410 (124,10%)	1,3956 (139,56%)	1,6523 (165,23%)	1,5086 (150,86%)
Řetězový index (%)	x	1,1632 (116,32%)	1,0670 (106,70%)	1,1245 (112,45%)	1,1840 (118,40%)	0,9130 (91,30%)
Koeficient přírůstku (%)	x	0,1632 (16,32%)	0,0670 (6,70%)	0,1245 (12,45%)	0,1840 (18,40%)	-0,0870 (-8,70%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

V tabulce č. 12 vidíme, že nejvyšší výdaje měla obec v roce 2014, vypočítaný bazický index nám říká, že výdaje byly nejvyšší právě ve stejném roce 2014, dosáhly výdaje výše 21 541 tis. Kč, zvýšily se na 165,23% oproti výdajům základního roku 2010, stouply více než o 50% (65,23%). Nejnižší výdaje měla obec v roce 2010, kdy dosáhly skutečné výdaje výše 13 037 tis. Kč. Hodnotu roku 2010 jsme položili jako základní hodnotu, tedy 100%. Nejvyšší meziroční nárůst celkových výdajů byl opět v roce 2014, kdy výše výdajů stoupla na 118,40% oproti předchozímu roku 2013, stoupla tedy o 18,40%. Naopak nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán v roce 2015, kdy výše výdajů klesla na 91,30%, klesla tedy o 8,70% oproti předcházejícímu roku 2014.

4.5.1 Výdaje běžné

Běžné výdaje se nazývají také provozní výdaje a jsou pravidelně se opakující položkou v kapitole výdajů. Běžné výdaje jsou určeny na standardní provoz obce. Do provozních výdajů patří platy zaměstnanců obce i platy zaměstnanců, příspěvkových organizací, které zřídila obec včetně odvodů na sociální, zdravotní pojištění, dále sem patří výdaje na energie (elektrika, plyn, voda), nákup pohonných hmot, oprava i pojištění obecního majetku. Horní Město je zřizovatelem jedné příspěvkové organizace, do této kapitoly patří tedy také prostředky potřebné na provoz základní a mateřské školy a výdaje určeny na provoz ostatních příspěvkových organizací podporovaných obcí atd. Každá obec se snaží, nezvyšovat běžné výdaje, i když se náklady na provoz obce, ceny služeb, zboží a také práce každoročně zvyšují. V níže zpracované tabulce vidíme, že obci Horní Město celkové výdaje spíše rostly. Zvyšování výdajů bylo dáno hlavně navýšením výdajů na neinvestiční opravy majetku obce Horní Město.

Tabulka 13.: Celkové běžné výdaje obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem běžné výdaje za sledované období	11 052	12 181	11 686	14 401	14 160	17 695
Bazický index (v %)	1 (100%)	1,1022 (110,22%)	1,0574 (105,74%)	1,3030 (130,30%)	1,2812 (128,12%)	1,6010 (160,10%)
Řetězový index (%)	x	1,1022 (110,22%)	0,9594 (95,94%)	1,2323 (123,23%)	0,9833 (98,33%)	1,2496 (124,96%)
Koeficient přírůstku (%)	x	0,1022 (10,22%)	-0,0406 (-4,06%)	0,2323 (23,23%)	-0,0167 (-1,67%)	0,2496 (24,96%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Běžné výdaje obecního rozpočtu se v letech 2010 až 2015 pohybovaly v rozmezí 11 052 tis. Kč až 17 695 tis. Kč. Nejnižší celkové výdaje z obecního rozpočtu byly v roce 2010 a to 11 052 tis. Kč. Ve sledovaném období, kromě roku 2013, se obci podařilo udržet vyšší výdajů níže než výši přijatých příjmů, přebytky byly požitý na kapitálové výdaje.

4.5.2 Výdaje kapitálové

Kapitálové výdaje, kterým se také říká investiční výdaje, se v jednotlivých letech mění podle toho, co právě obec řeší a podle projektů, které obec právě řeší. Do této kategorie patří nákup pozemků, budov, staveb nebo také strojů a zařízení. Investiční výdaje jsou vynakládány na pořízení nového majetku obce, na rekonstrukce, opravy a zhodnocení majetku obce, to se týká také majetku příspěvkových organizací, které obec zřídila. Vývoj kapitálových výdajů a jejich výše v každém roce je dána částkou, kterou obec přijala jako transfer. Objem těchto výdajů se liší podle priorit obce v daném roce a podle možnosti čerpání finančních prostředků z různých dotačních programů.

Tabulka 14.: Celkové kapitálové výdaje obce v letech 2010 až 2015. (v tis. Kč)

Název	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem kapitálové výdaje za sledované období	1 985	2 984	4 311	3 794	7 381	1 972
Bazický index (v %)	1 (100%)	1,5033 (150,33%)	2,1718 (217,18%)	1,9113 (191,13%)	3,7184 (371,84%)	0,9935 (99,35%)
Řetězový index (%)	x	1,5033 (150,33%)	1,4448 (144,48%)	0,8800 (88,00%)	1,9454 (194,54%)	0,2672 (26,72%)
Koeficient přírůstku (%)	x	0,5033 (50,33%)	0,4448 (44,48%)	-0,1200 (-12,00%)	0,9454 (94,54%)	-0,7328 (-73,28%)

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Výrazné navýšení kapitálových výdajů 7 381 tis. Kč v roce 2014 je dána právě přijatými nejvyššími transfery za celé sledované období let 2010 až 2015. Konkrétní skutečnosti, které se financovaly z dotací, jsou uvedeny v kapitole Přijaté transfery. Návratnost kapitálových výdajů je zpravidla dlouhodobého charakteru, tyto výdaje mají schopnost hodně zasahovat a ovlivňovat celkový rozvoj obce.

4.6 Ukazatele finanční situace obce

Hospodaření obce a efektivitu hospodaření nelze posuzovat a hodnotit jenom podle rozboru a porovnání rozpočtových příjmů a výdajů. U standardních ekonomických subjektů o finančním zdraví a o hospodaření organizace vypovídají některé základní finanční ukazatele. Podobně je tomu u neziskových organizací a u územně samosprávných celků, obcí. Pro zjištění finanční situace obce Horní Město jsou použity vybrané poměrové ukazatele a to ukazatel zadluženosti, ukazatel dluhové služby, ukazatel celkové likvidity, koeficient samofinancování a ukazatel finanční síly obce⁶⁵. Výsledkem finanční analýzy je zjištění odchylek od žádoucího stavu.

4.6.1 Finanční síla obce

Pro vyjádření finanční síly obce Horní Město byly použity rozpočtové složky skutečné daňové příjmy, skutečné celkové příjmy a skutečné celkové výdaje k přepočtu na jednoho obyvatele. Výpočet:

$$\text{Daňové příjmy na jednoho obyvatele} = \text{daňové příjmy} / \text{počet obyvatel}$$

$$\text{Celkové příjmy na jednoho obyvatele} = \text{celkové příjmy} / \text{počet obyvatel}$$

$$\text{Celkové výdaje na jednoho obyvatele} = \text{celkové výdaje} / \text{počet obyvatel}$$

Tabulka 15.: Daňové příjmy na jednoho obyvatele obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Daňové příjmy v tis. Kč	9 255	9 007	9 224	11 151	11 490	11 612
Počet obyvatel	973	969	958	962	931	901
Daňové příjmy na jednoho obyvatele v tis. Kč	9,51	9,29	9,63	11,59	12,34	12,88

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

⁶⁵ Růčková P., *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*, s. 147

Daňové příjmy přepočteny na jednoho obyvatele v tabulce č. 15 mají vzestupnou tendenci, kromě roku 2010. I když obec velmi těžko může daňové příjmy ovlivnit, vzrůstající tendence je patrná.

Tabulka 16.: Celkové příjmy na jednoho obyvatele obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkové příjmy v tis. Kč	21 160	16 937	16 283	18 055	24 081	20 848
Počet obyvatel	973	969	958	962	931	901
Celkové příjmy na jednoho obyvatele v tis. Kč	21,75	17,48	17,00	18,77	25,87	23,14

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

U celkových příjmů přepočtených na jednoho obyvatele v tabulce č. 16 je situace trochu jiná. Daňové příjmy od roku 2011 pomalu rostou, kdežto celkové příjmy mají tendenci kolísavou. Zatímco v roce 2010 je celkový příjem na jednoho obyvatele téměř 22 tis. Kč, v roce 2011 klesl skoro o 4 tis. Kč. Přes nepatrný pokles v roce 2012 a mírný nárůst v roce 2013, došlo opět v roce 2014 k nárůstu celkových příjmů na jednoho obyvatele o více než 7 tis. Kč oproti předchozímu roku 2013.

Tabulka 17.: Celkové výdaje na jednoho obyvatele obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem výdaje v tis. Kč	13 037	15 164	16 180	18 194	21 541	19 668
Počet obyvatel	973	969	958	962	931	901
Celkové výdaje na jednoho obyvatele v tis. Kč	13,40	15,65	16,89	18,91	23,14	21,83

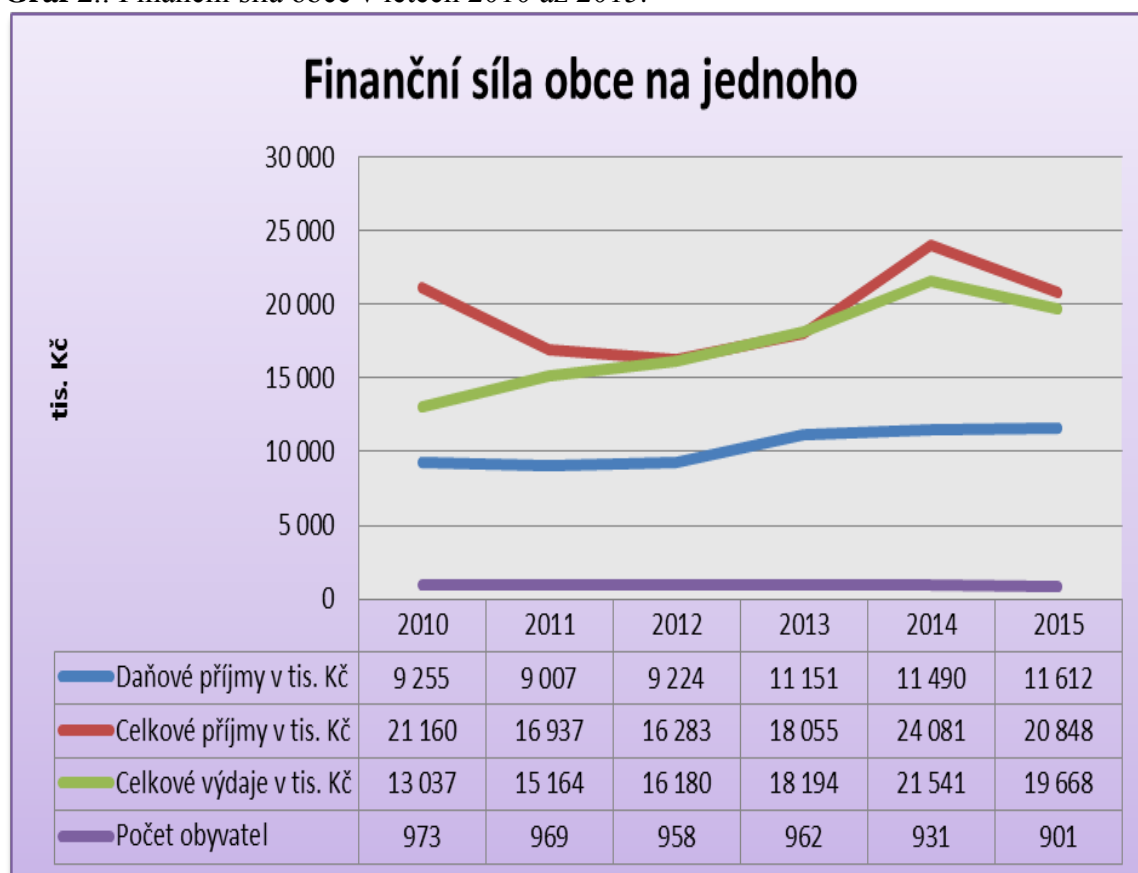
Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Z výpočtů v tabulce č. 17 je jasné, že celkové výdaje mají také vzrůstající trend během sledovaného období za roky 2010 až 2015. Výrazný rozdíl nastal v roce 2010, kdy je propad mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji na jednoho obyvatele největší. Téměř

stejné příjmy jako výdaje byly v roce 2012. V roce 2013 byly dokonce celkové příjmy na jednoho obyvatele nižší než celkové výdaje.

Tendence daňových příjmů, celkových příjmů a celkových výdajů přepočtené na jednoho obyvatele v obci Horní Město znázorňuje přehledně graf č. 2.

Graf 2.: Finanční síla obce v letech 2010 až 2015.

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

4.6.2 Ukazatelé likvidity

Ukazatelé likvidity se vyjadřují v číselných jednotkách a zaměřují se na schopnost obce krátkodobě dostát svým závazkům, v případě vzniku neočekávaných problémů, jde o okamžitou platební schopnost. Ukazatel likvidity nám říká, jestli je obec schopna krátkodobě dostát svým závazkům, v případě, že vzniknou nějaké neočekávané problémy.

V praxi používáme nejčastěji tři typy ukazatele likvidity a to:

okamžitá likvidita (likvidita I. stupně, doporučená hodnota 0,2 – 0,5), udává schopnost pomocí hotovosti, peněz na bankovních účtech, krátkodobými cennými papíry nebo šeky zaplatit své krátkodobé závazky ihned.

Pohotová likvidita (likvidita II. stupně, doporučená hodnota 0,7 – 1,2) znamená, kolika korunami z hotovosti nebo na bankovních účtech, je pokryta 1 koruna našich krátkodobých závazků.

Poslední typ je **celková** likvidita neboli také likvidita III. stupně, nazývaná též jako běžná likvidita, doporučená hodnota 1,5 – 2,5. Říká nám, kolikrát je obec schopna uspokojit naše věřitele, když v určitém momentě přemění svá běžná aktiva na hotovost⁶⁶.

Tabulka 18.: Celková likvidita obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Oběžná aktiva v tis. Kč	6 422	2 943	2 635	3 310	10 403	6 034
Krátkodobé závazky v tis. Kč	3 141	2 017	2 639	2 308	6 679	5 123
Celková likvidita	2,04	1,46	0,99	1,43	1,56	1,18

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Výpočet:
$$\text{Celková likvidita} = \text{oběžná aktiva} / \text{krátkodobé závazky}$$

⁶⁶ Růčková P., *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*, s.125

V tabulce č. 18 je vypočítána běžná neboli celková likvidita obce Horní Město v letech 2010 až 2015. Vypočtené jednotky nám ukazují, že obec byla schopna pokrýt svoje krátkodobé závazky jen v roce 2010 a 2014. V letech 2011 a 2013 jsou hodnoty obce těsně pod spodní hranicí doporučení, pod 1,5 a rok 2012 má nejhorší ukazatel. Hodnota 0,99 je nejnižší v celém sledovaném období.

Celkově můžeme říci podle vypočtených hodnot, že obec dokázala své krátkodobé závazky bez problémů pokrýt jen ve dvou letech z celkových sledovaných šesti let. Problémem může být, že některá oběžná aktiva jsou málo likvidní např. kolky nebo nějaký materiál, proto rozmezí doporučených hodnot nemusí být úplně přiměřené.

4.6.3 Ukazatel celkové zadluženosti

Dalšími počítanými ukazateli, jsou ukazatele finanční stability obce, ukazují na zadluženost obce. Tyto ukazatele nám přináší informace o tom, jaké je úvěrové zatížení obce. K těmto ukazatelům řadíme například ukazatel celkové zadluženosti, ukazatel míry zadluženosti, ukazatel úrokového zatížení nebo koeficient samofinancování. Tyto finanční poměrové ukazatele nám udávají vztah mezi cizími a vlastními zdroji obce, měří rozsah, v jakém obec na financování potřeb používá dluhy, půjčky, úvěry. Ukazatele zadluženosti se ve většině případů vyjadřují v procentech⁶⁷.

Ukazatel celkové zadluženosti, věřitelské riziko, nám charakterizuje finanční úroveň obce, ukazuje míru krytí obecního majetku cizími zdroji, vypovídá o schopnosti obce splácet úvěry a půjčky, které jí byly poskytnuty.

Výpočet:
$$\text{Celková zadluženost} = \text{cizí zdroje} / \text{celková aktiva} \times 100\%$$

Tabulka 19.: Celková zadluženost obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Cizí zdroje v tis. Kč	15 135	8 494	8 668	8 189	13 443	8 087
Aktiva celkem v tis. Kč	140 981	96 339	98 244	100 901	117 917	108 870
Celková zadluženost v %	10,74%	8,82%	8,82%	8,12%	11,40%	7,43%

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Ukazatel celkové zadluženosti je jedním z ukazatelů, který je součástí regulativních opatření vlády České republiky. Ministerstvo financí, z předložených finančních a účetních výkazů, provádí každoročně výpočet určitých ukazatelů za všechny obce a jimi zřízené příspěvkové organizace a výsledky výpočtu vyhodnotí. Obce, jejichž ukazatel celkové likvidity bude v intervalu $<0; 1>$ a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší

⁶⁷ Růčková P., *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*, s. 130

než 25 %, budou osloveny dopisem ministra financí a požádány o zdůvodnění tohoto stavu a o stanovisko zastupitelstva dané obce.⁶⁸

Parametr zkoumaného ukazatele celkové zadluženosti, ve všech šesti letech sledovaného období let 2010 až 2015 v obci Horní Město, zdaleka nedosáhl kritických a vládou sledovaných 25%. Obec zároveň nesplnila podmínku celkové likvidity 0 – 1 v roce 2010, hodnotu přesáhla o 4 setiny, v souvislosti s hodnotícími parametry Ministerstva financí České republiky.

⁶⁸Ministerstvo financí České republiky [online]. dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/monitoring-hospodareni-obci> : [cit.3.10.2017]

4.6.4 Koeficient samofinancování

Opakem ukazatele celkové zadluženosti obce je koeficient samofinancování, jejich součet je 100%. Koeficient samofinancování udává, do jaké míry a jestli vůbec je obec schopna pokrýt své potřeby z vlastních zdrojů. Vyjadřuje nám, jak je obec finančně stabilní a samostatná.

Výpočet: $Koeficient\ samofinancování = vlastní\ jmění / celková\ aktiva \times 100\%$

Tabulka 20.: Koeficient samofinancování obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vlastní jmění v tis. Kč	125 846	87 844	89 577	92 712	104 474	100 793
Celková aktiva v tis. Kč	140 981	96 339	98 244	100 901	117 917	108 870
Koeficient samofinancování v %	89,26%	91,18%	91,18%	91,88%	88,60%	92,58%

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Výsledky vypočítaného koeficientu samofinancování nám ve zpracované tabulce č. 20 ukazují na to, že obec Horní Město nebyla schopna pokrýt své potřeby jen z vlastních zdrojů během celého sledovaného období let 2010 až 2015. Nejlépe na tom byla v roce 2015, kdy byla schopna pokrýt své potřeby z 92,5% v vlastních zdrojů, naopak nejhůře na tom byla obec o rok dříve a to v roce 2014, kdy vlastní zdroje mohly pokrýt jen téměř 89% potřeb obce.⁶⁹

⁶⁹ Růčková P., *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*, s. 131

4.6.5 Ukazatel dluhové služby

Posledním ukazatelem finanční analýzy obce Horní Město je ukazatel dluhové služby. I tento ukazatel je pravidelně monitorován a kontrolován vládou České republiky, protože patří mezi regulativní opatření, která zavedla vláda, aby předešla zadlužení obcí. Ukazatel dluhové služby poukazuje na schopnost obce splácet svoje dluhy. Jestliže nastane situace a vypočtené ukazatele dluhové služby jsou vyšší než 30%, pak si může Ministerstvo pro místní rozvoj dodatečně vyžádat podrobnější údaje o hospodaření obce.

Výpočet: $Ukazatel\ dluhové\ služby = \frac{dluhová\ služba}{dluhová\ základna} \times 100$

Tabulka 21.: Ukazatel dluhové služby obce v letech 2010 až 2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Úroky uhrazené	369	279	220	139	109	68
Uhrazené splátky jistin půjček	10 775	5 516	4 355	2 135	7 319	3 809
Dluhová služba	11 144	5 795	4 575	2 274	7 428	3 877
Příjmy daňové	9 255	9 007	9 224	11 151	11 490	11 612
Příjmy nedaňové	1 991	2 476	2 210	2 559	2 150	3 493
Přijaté transfery	9 641	5 346	4 843	4 334	9 926	4 953
Dluhová základna	20 887	16 829	16 277	18 044	23 566	20 058
Ukazatel dluhové služby	53,35%	34,43%	28,11%	12,60%	31,52%	19,33%

Zdroj: Vlastní zpracování podle: Materiály obce Horní Město, roky 2010-2015

Z výše vypočtených parametrů v tabulce č. 21 je zřejmé, že ukazatel dluhové služby obce Horní Město vykazoval hodně kolísavé a neuspokojivé hodnoty. Během sledovaného

období roku 2010 až 2015 překročil ukazatel dluhové služby hraniční hodnotu v roce 2010 a to o více než 20%, v letech 2011 a 2014 byla hranice 30% překročena jen velmi mírně, ale rok 2012 byl téměř na 30%. V letech 2013 a 2015 byly hodnoty v uspokojivých hranicích. Z tabulky je tedy zřejmé, že obec Horní Město podle těchto ukazatelů nebyla schopna splácet svoje dluhy, přesto obec své dluhy pravidelně splácí. V praxi to obec provozuje tak, že některé projekty financuje celé z úvěru, když načerpá dotaci, část úvěru umoří a potom splácí svůj podíl. Například sportovní areál stál 25 mil. Kč, když přišla dotace, zaplatilo se bance 19 mil. Kč na poskytnutý úvěr a dalších 6 mil. Kč obec splácela šest let. V jiných případech si vezme obec úvěr, kterým banka předfinancovala projekt a jakmile obec obdrží transfer, úvěr jednorázově bance splatí.

5 Výsledky analýzy

Hlavním cílem diplomové práce bylo zhodnotit hospodaření obce Horní Město v období let 2011 až 2015. Celá práce byla konzultována se starostkou obce a výsledky i návrhy doporučení budou představeny zastupitelům obce. Pro ucelené posouzení zjištěných výsledků bylo nejprve provedeno podrobné srovnání nárůstu/ úbytku počtu obyvatel v obci ve sledovaném období, což je důležité, abychom si udělali náhled na složení obyvatelstva obce. V této kapitole bylo zjištěno, že počet obyvatel v obci Horní Město stále klesá. Úbytek obyvatel je dán tím, že se rodí méně dětí a více lidí umírá a také tím, že se do obce stěhuje méně lidí a více se stěhuje do větších okolních měst. Dále bylo zjištěno, že v obci stoupl průměrný věk obyvatel za sledované období téměř o dva roky, ubývá produktivních obyvatel a přibývá neaktivních lidí.

Sledování objemu majetku je opět hodně důležitou součástí pro zhodnocení hospodaření obce. Aby bylo hodnocení přehlednější a ucelenější, byla použita časová řada s výpočty absolutních ukazatelů: bazického indexu, řetězového indexu a koeficientu přírůstku. Obec může získávat potřebné prostředky z výnosů rozpočtového určení daní, z transferů a z výnosů obecního majetku. Další skutečností, která byla během zpracovávání diplomové práce zjištěna, je fakt, že obci Horní Město se pomalu zvětšuje objem majetku. Největší nárůst majetku měla obec v roce 2012 a 2013, kdy dokončila cyklostezku a zakoupila budovu pro místní Dobrovolný svaz hasičů. V roce 2015 byla hodnota majetku obce 156 964 tis. Kč oproti roku 2010, kdy dosáhla objemu jen 138 579 tis. Kč. Tato částka se odvíjí od vlastnictví pozemků, bytových domů, budov základní a mateřské školy, budovy kulturního zařízení a budovy sboru dobrovolných hasičů, sportovních areálů, atd.

Analýza hospodaření obce je rozdělena na dvě části. První část je věnována analýze rozpočtů. Tato část podrobněji popisuje skutečné celkové příjmy, daňové příjmy, nedaňové příjmy a přijaté transfery. Další kapitola je zaměřena na skutečné celkové výdaje obce, a to na běžné výdaje a kapitálové výdaje. Druhá část analýzy hospodaření obce je zaměřena na finanční analýzu obce. Finanční analýza byla provedena pomocí poměrových ukazatelů, ukazatel likvidity a ukazatele zadluženosti neboli finanční stability.

Z ukazatelů zadluženosti byl použit ukazatel celkové zadluženosti, ukazatel dluhové služby a koeficient samofinancování. Pro posouzení finanční síly obce byly přepočteny celkové příjmy a celkové výdaje na jednoho obyvatele. Byla provedena komparace všech vypočítaných ukazatelů s doporučenými hodnotami v literatuře.

V praktické části diplomové práce bylo zjištěno, že obec Horní Město sice sestavuje rozpočet vždy jako vyrovnaný, ale saldo skutečných příjmů a výdajů rozpočtu nám říká, že v roce 2013 obec hospodařila se schodkovým rozpočtem a to ve výši téměř 5 500 tis. Kč. Tato skutečnost nastala, protože obec dostala přidělenou dotaci až následující rok. Pomocí časových řad byly analyzovány příjmy obecního rozpočtu.

Jasně nejvyšším příjmem do obecního rozpočtu byly daňové příjmy, které činily v průměru 10 290 tis. Kč za sledovaných šest let. Na výši daňových příjmů participují zejména daně sdílené (RUD), také daně z nemovitostí a v neposlední řadě také místní poplatky a to hlavně místní poplatek za svoz odpadu a za poplatek za psy. Druhou výraznou položkou do příjmů obecního rozpočtu byly přijaté transfery, tato položka úzce souvisí s investičními výdaji obce, což nám ukazuje, že obec investuje velké prostředky do výstavby v obci, do oprav a revitalizace obce a zároveň využívá různých dotačních titulů pro svou finanční podporu.

Konkrétní výsledky finanční analýzy obce nejsou v některých směrech vyhovující. Zatímco ukazatel celkové likvidity se po celé sledované období jevil jako uspokojivý, ukazatel zadluženosti zdaleka nedosáhl vládou stanovených 25%. Naopak z ukazatele dluhové služby bylo jasné, že obec ve třech letech ze sledovaných šesti, nebyla schopna splácet své dluhy. Přes vypočítané hodnoty ukazatele dluhové služby, které v jednom roce dokonce překročily hodnotu 50%, obec své dluhy splácí pravidelně a včas. Z výsledků výpočtu koeficientu samofinancování je zřejmé, že obec není schopna pokrýt své vlastní potřeby jen vlastními zdroji.

6 Závěr

Jak tedy obec Horní Město hospodaří? Z výše uvedeného by se zdálo, že obec má problémy s dluhy a není schopna platit ani své potřeby z vlastních zdrojů. Pravdou ale je, že obec nevyužívá ani kontokorentního úvěru na okamžitou potřebu, že své závazky u bank vždy splácí pravidelně, včas a podle pravidel uvedených ve smlouvě. Pravdou také je, že majetek obce pomalu roste a že obec s ním nakládá podle nejlepšího vědomí a svědomí. Obec využívá různých dotačních programů, které vždy dofinancuje svými prostředky, a investuje je do oprav a rekonstrukcí budov a bytů. Revitalizuje a zlepšuje celkové prostředí obce a okolí pro své občany, buduje areály a prostory pro vyžití dětí i dospělých.

Pro obec je důležité, aby svůj majetek stále navyšovala, protože majetek a jeho zhodnocení se pak pozitivně promítne do příjmů obce. Do daňových příjmů by se promítlo také navýšení místního koeficientu u sazby daně z nemovitých věcí. Obec žádné úpravy nevyužívá a starostka obce s navrhovanou variantou nesouhlasí, protože by to finančně zatížilo stávající staré obyvatele obce.

Je také hodně důležité, aby z obce lidé neodcházeli, ale přibývali do ní. V tomto směru by bylo vhodné udržet mladé lidi v obci, aby v zde děti vyrostly, po studiu se opět vrátily domů, začaly tady pracovat a také zplodily novou generaci. Obec vlastní spoustu budov, které by po rekonstrukci mohly sloužit jako byty s nižším nájmem pro mladé lidi. Děti se nevracejí ze studií z větších měst, pokud by jim byla těmto dospívajícím představena možnost studia v Polsku, byla by tady možnost návratu domů. V tomto směru by mohla obec Horní Město s družebními obcemi v Polsku učinit osvětu mezi teenagery a tím podpořit studium za hranicemi státu.

Obec Horní Město je krásná malá obec v nádherné okolní přírodě, kde si místní občané i návštěvníci váží právě toho, v jakém prostředí se obec nachází. Při budování Hornické stezky byla jedna ze štol zpřístupněna návštěvníkům. Nejméně nákladnou investicí by bylo zřízení solné jeskyně v části této štoly. Návštěvníci by tak využili naučné i ozdravné části nově vybudované stezky.

Obyvatelem obce je chovatel koní, má zřízeno jízdárnu i parkur, koně jsou v prostorných a čistých stájích, mají k dispozici výběhy. Aby se obec zviditelnila a přilákala tak více obyvatel na své území, stálo by za to využít služeb tohoto podnikatele při výcviku koní na hipoterapii, což je rehabilitační metoda, využívaná při koňské chůzi, která přímo ovlivňuje motorické chování člověka, tím že aktivuje všechny úrovně centrální nervové soustavy. Tato varianta poskytuje také možnost zřízení nových pracovních míst, nejen v souvislosti s koňmi jako jsou ošetřovatelé nebo veterinární technici, ale také práci pro fyzioterapeuty nebo rehabilitační terapeuty.

Kladem pro obec Horní Město je také velká územní rozloha v originální přírodě. Mnoho dětí z měst neví, jak vypadá koza nebo ovce, jak se o ni starat, netuší jaké to je, když se dotýká kůry stromů nebo neví, jak voní seno. Do obce by mohly jezdit děti z velkých měst do školy v přírodě, na ozdravné pobyty, na vzdělávací pobyty. Jeden z podnikatelů chová ovce a prodává výrobky, ale jeho podnikání moc nejde. Obec by mohla tohoto stávajícího podnikatele podpořit a vybudovat malou farmu, na které by byla různá zvířata a třeba i možnost zpracování produktů. Děti by tu byly ve zdravé přírodě, na zdravém vzduchu a ještě by se něčemu přiučily. Varianta opět nabízí možnost zřízení nových pracovních míst a přilákání hostů do obce.

Pro každou obec by mělo být hodně důležité vytvářet podmínky pro podporu, rozvoj a motivaci k samostatné podnikatelské činnosti, a to nejen u jednotlivců, ale také u menších firem. Obec by se měla zapojit do vlastní podnikatelské činnosti, aby tak přispívala ke zvyšování příjmů do svého rozpočtu, a také vytvářet příznivé podmínky pro podnikání místních občanů a firem. Všechny varianty vyžadují určité náklady, ale obec umí čerpat dotace a mohla by toho využít. Přínos pro obec v podobě narůstajícího obyvatelstva, nových pracovních míst a zviditelnění se, určitě za pokus stojí.

7 Seznam použitých zdrojů

CÍSAŘOVÁ, Eliška, PAVEL, Jiří, *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*. Vyd. 1. Praha: Transparency International – Česká republika, 2008. 95s. ISBN 978-80-87123-06-5.

FRANK, Robert.H., BERNANKE, Ben.S., *Ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2003. 804s. ISBN 80-247-0471-4.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, MAAJTOVÁ, Alena a kolektiv, *Veřejné finance*. Vyd. 2. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340s. ISBN 978-80-7357-497-0.

HORZINKOVÁ, Eva, NOVOTNÝ, Vladimír, *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Vyd. 3. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2013. 256s. ISBN 978-80-7380-459-6.

KROUPOVÁ, Zdeňka, *Ekonomické aspekty veřejného sektoru*. Vyd.1. Praha: ČZU v Praze Provozně ekonomická fakulta, 2014. 146s. ISBN 978-80-213-2507-4.

MAAJTOVÁ, Alena, OCHRANA, František, PAVEL, Jan, a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*. Vyd. 1.Praha: Grada Publishing a.s, 2015. 208s. ISBN 978-80-247-5561-8.

NAHODIL, František a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.

PEKOVÁ, Jitka, *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, *Financování měst, obcí a region: teorie a praxe*. Vyd. 3. Praha: Grada Publishing a.s. 2015. 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0.

REKTOŘÍK, Jaroslav, a kolektiv, *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Vyd 3. Praha: Ekopress, 2007. 187s. ISBN 978-80-86928-25-5.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, SOBOTKA Martin, *Veřejné finance II*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. 149 s. ISBN 978-80-7395-731-5.

Legislativa:

Zákon 128/2000 Sb., o obcích, ze dne 15. 5. 2000, ve znění pozdějších předpisů

Zákon 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ze dne 9. 8. 2000, ve znění pozdějších předpisů

Zákon 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ze dne 28. 12. 1990, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje:

Český statistický úřad [online], dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015> [cit. 17.9.2017]

Finanční správa [online], dostupné na: <http://www.financnisprava.cz/cs/vyhledavani?q=sch%C3%A9ma+rozpo%C4%8Dtov%C3%A9ho+ur%C4%8Den%C3%AD+dan%C3%AD> [cit. 20.9.2017]

Ministerstvo financí České republiky [online], dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/monitoring-hospodareni-obci> : [cit.3.10.2017]

Ministerstvo financí České republiky [online], dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpocetu-28279> [cit.3.10.2017]

Interní materiály obce Horní Město:

Rozvaha obce Horní Město za roky 2010-2015

Výkazy zisku a ztrát za roky 2010-2015

Kronika obce Horní město

8 Seznam příloh

Příloha č. 1

Výpočet ukazatele dluhové služby

Vyplní žadatel o dotaci (obec nebo svazek obcí) podle výsledků hospodaření za poslední finančně uzavřený rok (v případech, kdy je ukazatel dluhové služby vyšší než 0,30 si může Ministerstvo pro místní rozvoj dodatečně vyžádat podrobnější údaje o hospodaření obce).

Údaje se vyplňují v tisících Kč na dvě desetinná místa.

Název a sídlo vykazující jednotky:

IČO:

Okres:

Výpočet ukazatele dluhové služby

číslo řádku	název položky	odkaz na rozpočtovou skladbu	stav k 31.12. roku...
1	daňové příjmy (po konsolidaci)	třída 1 ¹	
2	nedaňové příjmy (po konsolidaci)	třída 2 ¹	
3	přijaté dotace -finanční vztah	položka 4112 + 4212 ²	
4	dluhová základna	ř. 1+ř. 2+ř. 3	
5	úroky	položka 5141	
6	splátky jistin a dluhopisů	položky 8xx2 a 8xx4	
7	splátka leasingu	položka 5178	
8	dluhová služba	ř. 5+ř. 6+ř. 7	
9	ukazatel dluhové služby	ř. 8 děleno ř. 4	

¹ skutečně dosažené daňové příjmy v tř. 1 a nedaňové příjmy v tř. 2

² dotace souhrnného finančního vztahu (položky 4112 a 4212 rozpočtové skladby)

Zjištění, že žadatel uvedl do tohoto dotazníku nesprávné údaje, je důvodem k nepřiznání požadované účelové dotace. Změny údajů dodatečně zjištěné žadatelem musí být neprodleně oznámeny orgánu, který rozhoduje o přiznání dotace.

Pokračování Příloha č. 1

Sestavil:	Telefon:
-----------	----------

Datum:
obcí

Podpis starosty obce/předsedy svazku
a razítko obce/svazku obcí:

Zdroj: Materiály obce Horní Město.

Příloha č. 2

Foto 1,2,3 – Památný kříž s nápisy na hřbitově v Horním Městě

Zdroj: Vlastní foto

Příloha č. 3

Schéma rozpočtového určení daní

Schéma rozpočtového určení daní od 1. 1. 2017

Zdroj: Finanční správa:

<http://www.financnisprava.cz/cs/vyhledavani?q=sch%C3%A9ma+rozpo%C4%8Dtov%C3%A9+ur%C4%8Den%C3%AD+dan%C3%AD>

Příloha č. 4

Výpočet bazického (základního) indexu:

Bazický index nám říká, na kolik procent se změnila veličina v běžném období (ten rok, který počítáme) oproti veličině v období základním (prvním). V diplomové práci je použit základní rok 2010. Výpočet:

$$\text{Bazický index} = \frac{\text{hodnota v období, ve kterém se nacházím}}{\text{hodnota v prvním období}} \times 100\%$$

Výpočet řetězového (s proměnlivým základem) indexu

Řetězový index nám říká, o kolik procent se změnila hodnota v běžném období, oproti období předcházejícímu. Výpočet:

$$\text{Řetězový index} = \frac{\text{hodnota v období, ve kterém se nacházím}}{\text{hodnota v předchozím období}} \times 100\%$$

Výpočet tempa přírůstu / úbytku

Index tempo přírůstu nám říká, o kolik procent se změnila hodnota v běžném období oproti hodnotě v předchozím období. Index tempa přírůstu můžeme vypočítat dvěma způsoby, výpočet:

$$1) \text{ Index tempa růstu} = \frac{\text{hodnota obd., ve kde se nacházím} - \text{hodnota v předchozím obd.}}{\text{hodnota v předchozím období}} \times 100\%$$

$$2) \text{ Tempo přírůstu v \%} = \text{řetězový index v \%} - 100\%$$

nebo

$$\text{Tempo přírůstu} = \text{řetězový index} - 1^{70}$$

⁷⁰ Růčková P., Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi, s.75